

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 19.9.2007
KOM(2007) 528 v konečnom znení

2007/0195 (COD)

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

**ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/54/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh
s elektrickou energiou**

(predložená Komisiou)

{SEK(2007) 1179}

{SEK(2007) 1180}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Elektrická energia a plyn sú stredobodom európskeho blahobytu. Bez konkurencieschopného a účinného európskeho trhu s elektrickou energiou a plynom by európski občania platili prehnane vysoké poplatky za jednu z najzákladnejších každodenných potrieb. Trh s elektrickou energiou a plynom je dôležitý aj pre európsku konkurencieschopnosť, keďže energia je významným vstupom pre európsky priemysel.

Okrem toho je konkurencieschopný a účinný trh s elektrickou energiou a plynom nevyhnutnou podmienkou boja proti klimatickým zmenám. Len pomocou fungujúceho trhu je možné vyvinúť efektívne fungujúci mechanizmus obchodovania s emisnými kvótami a priemysel obnoviteľných energií, ktorý spĺňa ambiciózny cieľ schválený Európskou radou, a to zabezpečiť, aby do roku 2020 kombinácia energií v EÚ pozostávala z 20 % zo zdrojov obnoviteľnej energie.

A nakoniec, konkurencieschopný celoeurópsky trh s elektrickou energiou a plynom je dôležitý z hľadiska zaistenia bezpečnosti európskych dodávok energie, keďže len celoeurópsky a konkurencieschopný trh vytvára správne investičné signály a poskytuje spravodlivý prístup do siete pre všetkých potenciálnych investorov. Prevádzkovateľom sietí a výrobcom zabezpečuje skutočnú a účinnú motiváciu investovať miliardy eur, ktoré bude EÚ potrebovať v najbližších dvoch desaťročiach.

Proces liberalizácie trhu s elektrickou energiou a plynom sa začal pred 10 rokmi. V priebehu týchto 10 rokov mali mnohí obyvatelia Európy možnosť vybrať si z viacerých ponúk a využívať väčšiu konkurenciu s lepšími službami a zabezpečením. Vyhodnotenie, ktoré uskutočnila Komisia a európske energetické regulačné orgány, ďalej ukázalo, že proces vývoja skutočne konkurencieschopných trhov sa ešte zďaleka neskončil. V praxi sa príliš veľkému počtu obyvateľov a podnikov EÚ nedostáva skutočného výberu dodávateľov. Príčiny neexistencie skutočného vnútorného trhu treba hľadať vo fragmentácii trhu pozdĺž štátnych hraníc, vysokom stupni vertikálnej integrácie a vysokej koncentrácii trhu.

Odvtedy, ako v júli 2003 nadobudli účinnosť súčasné smernice o elektrickej energii a plyne, Komisia nepretržite monitorovala ich implementáciu a ich účinky na trh a bola v pravidelnom kontakte so všetkým zainteresovanými subjektmi. Komisia predovšetkým každý rok uverejňovala svoju porovnávaciu správu o implementácii vnútorného trhu s elektrickou energiou a plynom. Organizovala zasadnutia Fóra regulačných orgánov pre elektrickú energiu vo Florencii a Fóra regulačných orgánov pre plyn v Madride, kde sa pravidelne stretávali ministri, zástupcovia národných regulačných orgánov, Komisie, prevádzkovatelia prenosových/prepravných sústav, dodávatelia, obchodníci, odberatelia, odborové organizácie a užívatelia sietí a výmeny energie.

Koncom roka 2005 Európska rada na svojom zasadnutí v Hampton Court požadovala vypracovanie skutočnej európskej energetickej politiky. Ako odpoveď na túto výzvu Komisia 8. marca 2006 uverejnila zelenú knihu o vývoji spoločnej koherentnej európskej energetickej politiky. Verejné konzultácie priniesli 1 680 odpovedí. Už v roku 2005 Komisia začala uskutočňovať prieskum hospodárskej súťaže na trhoch s plynom a elektrickou energiou. Energetický prieskum reagoval na obavy, ktoré vyjadrovali odberatelia a nové subjekty v tomto odvetví v súvislosti s vývojom veľkoobchodných trhov s plynom a elektrickou energiou a s obmedzenou možnosťou voľby pre odberatelia. Komisia 10. januára 2007

prijala záverečnú správu z tohto prieskumu spolu s rozsiahlym balíkom opatrení na návrh novej energetickej politiky pre Európu.

V oznámení Komisie z 10. januára 2007 s názvom „Energetická politika pre Európu“¹ sa zdôraznil význam dokončenia vnútorného trhu s elektrickou energiou a zemným plynom. Oznámenie bolo doplnené o rozsiahlu správu o vnútornom trhu, konečné výsledky prieskumu hospodárskej súťaže v odvetví a hĺbkové preskúmanie situácie národných trhov s elektrickou energiou a plynom. Komisia súčasne uskutočnila hodnotenie vplyvu, aby sa posúdili politické možnosti súvisiace s hospodárskou súťažou na vnútornom trhu s plynom a elektrickou energiou. Hodnotenie vplyvu obsahovalo konzultácie so zainteresovanými subjektmi. Organizácie pôsobiace v 19 krajinách vyplnili spolu 339 dotazníkov. Ďalších 73 dotazníkov zaslali okrem toho organizácie, ktoré nie sú spojené s konkrétnou krajinou. Uskutočnili sa pohovory s ďalšími 56 zainteresovanými subjektmi, zväčša spoločnosťami, na ktoré by mohlo mať vplyv oddelenie ich aktív alebo sprísnené požiadavky na transparentnosť.

V roku 2007 Európska rada na svojom jarnom zasadnutí vyzvala Komisiu, aby navrhla ďalšie opatrenia, ako je

- efektívne oddelenie dodávateľských a výrobných/tážobných činností od prevádzky siete;
- ďalšia harmonizácia právomocí a väčšia nezávislosť národných energetických regulačných orgánov;
- zavedenie nezávislého mechanizmu pre spoluprácu medzi národnými regulačnými orgánmi;
- vytvorenie mechanizmu pre prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav na zlepšenie koordinácie sieťových operácií a bezpečnosti siete, cezhraničného obchodu a prevádzky siete; a
- väčšia transparentnosť operácií na energetickom trhu.

Európska rada takisto zdôraznila potrebu posilniť bezpečnosť dodávky v duchu súdržnosti medzi členskými štátmi.

Vo svojej rezolúcii o vyhliadkach vnútorného trhu s plynom a elektrickou energiou prijatej 10. júla 2007 Európsky parlament vyjadril silnú politickú podporu spoločnej energetickej politike vzhľadom na to, že „oddelenie vlastníctva prenosovej/prepravnej sústavy je najúčinnnejším nástrojom nediskriminačnej podpory investícií do infraštruktúry, spravodlivého prístupu do siete pre nové subjekty a transparentnosť trhu“. Parlament však zdôraznil, že potrebné sú aj iné opatrenia a že rozdiely medzi trhmi s elektrickou energiou a plynom si môžu vyžadovať odlišnú implementáciu. Európsky parlament takisto vyzval na zvýšenie „spolupráce národných regulátorov na úrovni EÚ prostredníctvom subjektu EÚ, ako spôsob podpory európskejšieho prístupu k regulácii v cezhraničných záležitostiach“.

Rady európskych energetických regulátorov (CEER) uvítala oznámenie Komisie z 10. januára a potvrdila požiadavku nových právnych predpisov EÚ napredovať v projekte samostatného

¹ KOM(2007) 1.

energetického trhu. 6. júna 2007 európski energetickí regulátori uverejnili súbor šiestich dokumentov so stanoviskom k hlavným otázkam nových energetických právnych predpisov. Podporili predovšetkým návrh Komisie posilniť nezávislý regulačný dohľad na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ a efektívne oddeliť prenosové/prepravné siete. Regulátori jednoznačne odporúčajú, aby sa oddelenie vlastníctva prenosových/prepravných sietí stalo v zásade modelom požadovaným v nových právnych predpisoch EÚ a aby sa uplatňovalo na elektrickú energiu aj na plyn.

Tieto prvky sa v plnej miere zohľadnili pri vypracúvaní súčasných návrhov, ktoré sú zhrnuté v tomto dokumente.

1. ÚČINNÉ ODDELENIE DODÁVATELSKÝCH A VÝROBNÝCH/ŤAŽOBNÝCH ČINNOSTÍ OD SIEŤOVÝCH OPERÁCIÍ

1.1. Existujúce ustanovenia týkajúce sa oddelenia nepostačujú na zabezpečenie dobre fungujúceho trhu

V existujúcich právnych predpisoch sa vyžaduje, aby boli sieťové operácie právne a funkčne oddelené od činností v oblasti dodávky a ťažby alebo výroby. Členské štáty splnili túto požiadavku uplatnením odlišných organizačných štruktúr. Viaceré členské štáty vytvorili pre sieťové operácie úplne samostatnú spoločnosť, iné vytvorili právny subjekt v rámci integrovanej spoločnosti. Požiadavky na právne a funkčné oddelenie v skutočnosti pozitívne prispeli k vzniku konkurencieschopných trhov s elektrickou energiou a plynom vo viacerých členských štátoch.

Zo skúseností však vyplýva, že ak je prevádzkovateľ prenosovej/prepravnej sústavy právnym subjektom v rámci integrovanej spoločnosti, vznikajú tri druhy problémov.

Po prvé, prevádzkovateľ prenosovej/prepravnej sústavy môže k jeho pridruženým spoločnostiam pristupovať lepšie ako ku konkurenčným tretím stranám. Integrované spoločnosti môžu v skutočnosti využívať aktíva siete na sťaženie vstupu konkurentov. Hlavným dôvodom je, že právne a funkčné oddelenie nerieši základný konflikt záujmov v rámci integrovaných spoločností, kde sa záujmy v oblasti dodávky a výroby/ťažby zameriavajú na maximalizáciu ich predaja a podielu na trhu, pričom je prevádzkovateľ siete povinný konkurentom ponúkať nediskriminačný prístup. Tento základný konflikt záujmov je takmer nemožné kontrolovať regulačnými prostriedkami, pretože nie je možné monitorovať nezávislosť prevádzkovateľa prenosovej/prepravnej sústavy v rámci integrovanej spoločnosti bez príliš náročného a rušivého nariadenia.

Po druhé, na základe súčasných pravidiel oddelenia nie je možné zaručiť nediskriminačný prístup k informáciám, pretože neexistujú efektívne prostriedky, ktoré by bránili prevádzkovateľom prenosovej/prepravnej sústavy poskytovať trhovo citlivé informácie oddeleniam integrovanej spoločnosti, ktoré sa zaoberajú výrobou/ťažbou alebo dodávkou.

Po tretie, investičné stimuly v rámci integrovanej spoločnosti sa narušia. Prevádzkovatelia vertikálne integrovaných sietí nemajú žiaden stimul na rozvoj siete vo všeobecnom záujme trhu a na uľahčenie vstupu nových spoločností na úrovniach výroby/ťažby alebo dodávky; práve naopak, majú inherentný záujem obmedzovať nové investície, ak budú prínosom pre ich konkurentov a privedú novú konkurenciu na „domáci trh“ spoločnosti už prítomnej na trhu. Investičné rozhodnutia vertikálne integrovaných spoločností sú naopak skôr ovplyvnené

potrebami dodávateľských prepojených podnikov. Tieto spoločnosti sa zdajú zvlášť neochotné zvýšiť prepájaciu kapacitu alebo kapacitu dovozu plynu, čo umožňuje vyššiu hospodársku súťaž na domácom trhu spoločnosti už prítomnej na trhu na úkor vnútorného trhu.

Na záver, spoločnosť, ktorá zostane vertikálne integrovanou, má vnútorný stimul investovať v menšej miere do nových sietí (s obavou, že takéto investície by pomohli konkurentom preniknúť na „jej“ trh) a – ak by to bolo možné – zvýhodňovať svoje vlastné obchodné spoločnosti v prístupe do siete. Tým sa poškodzuje konkurencieschopnosť EÚ a bezpečnosť jej dodávok a ohrozuje sa schopnosť dosiahnuť ciele v oblasti klimatických zmien a životného prostredia.

Dokazujú to číselné hodnoty investícií, keď vertikálne integrované spoločnosti napr. v porovnaní s plne oddelenými operáciami reinvestovali do nových prepojujúcich vedení výrazne menšiu časť svojich príjmov z cezhraničných poplatkov za prenájom pri preťažení. Efektívnym oddelením sa odstránia narušené investičné stimuly typické pre vertikálne integrovaných prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy. Podporuje sa tak bezpečnosť zásobovania. Komisia zistila, že efektívne oddelenie prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy podporuje ich investičnú aktivitu. Príslušné členské štáty môžu následne prilákať nových investorov do infraštruktúry, ktorí napr. vybudujú terminály pre skvapalnený zemný plyn (LNG).

Okrem toho ceny elektrickej energie na rozličných trhoch dokazujú výhody oddeleného vlastníctva: za posledných 10 rokov vertikálne integrované spoločnosti vo väčšej miere zvyšovali ceny a zachovávali vyššie ceny v porovnaní s plne oddelenými spoločnosťami.

1.2. Efektívnejšie oddelenie prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav je teda jednoznačne nevyhnutné

Konkrétny návrh v tejto súvislosti objasňuje, že preferovanou možnosťou Komisie je oddelenie vlastníctva. V praxi to znamená, že členské štáty musia zabezpečiť, aby tá istá osoba alebo osoby neboli oprávnené vykonávať kontrolu nad dodávateľským podnikom a zároveň mať akýkoľvek záujem týkajúci sa prevádzkovateľa prenosovej/prepravnej sústavy alebo prenosovej/prepravnej sústavy, alebo si uplatňovať akékoľvek právo. Toto ustanovenie sa uplatňuje aj naopak, kontrola nad prevádzkovateľom prenosovej/prepravnej sústavy teda vylučuje možnosť mať akýkoľvek záujem týkajúci sa dodávateľského podniku alebo si ň uplatňovať akékoľvek právo.

Táto možnosť umožňuje vznik situácie, keď tá istá osoba, napríklad penzijný fond, má nekontrolné minoritné záujmy u prevádzkovateľa prenosovej/prepravnej sústavy a dodávateľského podniku. Takýto minoritný akcionár však nemôže mať blokujúce práva v obidvoch podnikoch, nemôže ani vymenúvať členov ich rád, ani byť členom rád v obidvoch podnikoch. Táto možnosť, ktorá objasňuje oddelenie vlastníctva medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy a akýmkoľvek dodávateľskými podnikmi, predstavuje najúčinnjší a najstabilnejší spôsob dosiahnutia efektívneho oddelenia prenosovej/prepravnej siete, a tým aj vyriešenia inherentného konfliktu záujmov.

Členské štáty si môžu v snahe implementovať túto možnosť vybrať spôsob, ktorý môže pomôcť v plnom rozsahu zachovať záujmy akcionárov vertikálne integrovaných spoločností. Akcie vertikálne integrovanej spoločnosti sa rozdelia do akcií spoločnosti vlastniacej prenosovú/prepravnú sústavu na jednej strane a akcií dodávateľskej spoločnosti na strane

druhej. Následne sa môžu tieto akcie prideliť akcionárom predchádzajúcej vertikálne integrovanej spoločnosti.

Komisia sa síce domnieva, že oddelenie vlastníctva je najlepšou možnosťou, ponúka však alternatívnu možnosť členským štátom, ktoré sa rozhodli, že nepôjdu touto cestou. Táto možnosť však musí poskytovať určité záruky súvisiace s nezávislosťou činnosti príslušnej siete a s určitou úrovňou motivácie investovať do nových infraštruktúr siete, ktoré môžu byť prínosom pre konkurentov. Táto možnosť, odchýlka od základného prístupu oddelenia vlastníctva, je známa ako „nezávislý prevádzkovateľ sústavy“. Táto možnosť umožňuje vertikálne integrovaným spoločnostiam zachovať si vlastníctvo k aktívam siete, vyžaduje však, aby samotnú prenosovú/prepravnú sieť riadil nezávislý prevádzkovateľ sústavy – podnik alebo subjekt úplne oddelený od vertikálne integrovanej spoločnosti – ktorý vykonáva všetky funkcie prevádzkovateľa siete. Okrem toho, aby sa zabezpečilo, že prevádzkovateľ zostane skutočne nezávislý od vertikálne integrovanej spoločnosti a koná nezávisle od nej, musí sa zaviesť regulácia a trvalé regulačné monitorovanie.

V niektorých prípadoch môžu byť vertikálne integrované energetické spoločnosti donútené zbaviť sa niektorých aktív, najmä ich prenosových/prepravných sietí, alebo preniesť prevádzku týchto aktív na tretiu stranu tak, aby boli splnené navrhované požiadavky efektívneho oddelenia. Nezdá sa však, že by existovala nejaká alternatíva navrhovaných možností, ak máme zabezpečiť úplnú nezávislosť prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy.

Obidve možnosti sa uplatňujú rovnakým spôsobom na odvetvie elektrickej energie a plynárenstva. Hoci Komisia uznáva, že sa oddelenie vlastníctva v odvetví elektrickej energie v EÚ vo všeobecnosti vyvíja lepšie, nenašla žiaden presvedčivý argument, ktorým by odôvodnila rozličné spôsoby v týchto dvoch odvetviach. Najmä základný konflikt záujmov medzi dodávkou a výrobou/ťažbou na jednej strane a prevádzkou a rozvojom sietí na strane druhej sa vzťahuje rovnako na obidve odvetvia. Okrem toho, základom uzatvorenia dlhodobých dodávateľských dohôd s výrobcami plynu nie je vlastníctvo siete, ale existencia silnej odberateľskej základne. EÚ preto bezpochyby zostáva vysoko atraktívnym trhom pre dodávku plynu bez ohľadu na vlastnícku štruktúru kupujúcich spoločností, ktoré sa po efektívnom oddelení budú môcť uchádzať o plyn za rovnakých podmienok. Komisia ďalej uznáva, že preprava plynu, na rozdiel od prenosu elektrickej energie, spočíva vo fyzickom premiestňovaní molekúl plynu plynovodmi. Prevádzkovateľ prepravnej sústavy má tak vyššiu mieru kontroly, pokiaľ ide o stanovenie smeru toku a využitia kapacity sústavy. To znamená, že efektívne oddelenie plynárenských sietí je aspoň také dôležité ako v prípade elektroenergetických sietí.

Vzhľadom na podnietenie investícií do nových energetických infraštruktúr aj u dodávateľských a výrobných/ťažobných spoločností tento návrh obsahuje možnosť dočasnej výnimky z pravidiel oddelenia vlastníctva v prípade výstavby novej infraštruktúry. Táto výnimka sa bude uplatňovať v jednotlivých prípadoch na základe zváženia hospodárskej stránky novej investície, cieľov vnútorného trhu, ako aj cieľa bezpečnosti dodávky.

V zhode s článkom 295 Zmluvy o ES sa návrh rovnakým spôsobom týka verejných aj súkromných spoločností. To znamená, že bez ohľadu na ich verejný alebo súkromný charakter by nemohla žiadna osoba alebo skupina osôb, sama alebo spoločne, ovplyvňovať zloženie, hlasovanie alebo rozhodovanie orgánov prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy alebo dodávateľských alebo výrobných/ťažobných spoločností. Táto požiadavka zabezpečuje, aby bola v prípade, keď je zásobovanie alebo výroba/ťažba vo verejnom

vlastníctve, stále zaručená nezávislosť verejne vlastneného prevádzkovateľa prenosovej/prepravnej sústavy; ale tieto návrhy nevyžadujú, aby štátom vlastnené spoločnosti predávali svoje siete súkromným spoločnostiam. S cieľom dodržať túto požiadavku by ktorýkoľvek verejný subjekt alebo štát mohol napríklad previesť práva (ktoré zabezpečujú „vplyv“) na inú verejnú alebo súkromnú právnickú osobu. Dôležité je to, že vo všetkých prípadoch, keď dochádza k oddeleniu, musí príslušný členský štát v praxi preukázať, že výsledky sú skutočne efektívne a že spoločnosti fungujú úplne samostatne a nezávisle jedna od druhej, pričom sú zabezpečené rovnaké podmienky v celej EÚ.

Nakoniec platí, že na tie členské štáty, v ktorých neexistujú siete pre prenos elektrickej energie ani pre prepravu zemného plynu, ale len distribučná sieť, sa ustanovenia o oddelení vlastníctva prenosových/prepravných sietí nevzťahujú.

1.3. Aspekty týkajúce sa tretích krajín

V tomto návrhu sa vyžaduje účinné oddelenie prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy a dodávateľských a výrobných/ťažobných činností nielen na vnútroštátnej úrovni, ale aj v celej EÚ. To predovšetkým znamená, že žiadna dodávateľská alebo výrobná/ťažobná spoločnosť pôsobiaca kdekoľvek v EÚ nemôže vlastniť alebo prevádzkovať prenosovú/prepravnú sústavu v žiadnom členskom štáte EÚ. Táto požiadavka sa vzťahuje rovnako na spoločnosti v EÚ i mimo nej.

Balík obsahuje ochranné mechanizmy na zabezpečenie toho, aby v prípadoch, keď chcú spoločnosti z tretích krajín získať značný záujem alebo kontrolu nad sieťou EÚ, musia dokázateľne a jednoznačne splniť rovnaké požiadavky na oddelenie ako spoločnosti EÚ. Komisia môže zasiahnuť, ak kupujúci subjekt nemôže dokázať svoju priamu a nepriamu nezávislosť od dodávateľskej a výrobných/ťažobných činností.

Dobre fungujúce trhy a siete sú dôležité pre konkurencieschopnosť hospodárstva a pre blahobyt občanov. Cieľom tohto návrhu je podporovať hospodársku súťaž na európskych energetických trhoch a presadzovať správne fungovanie týchto trhov. Z tohto pohľadu je úplne nevyhnutné – bez toho, aby boli dotknuté medzinárodné záväzky Spoločenstva – zabezpečiť, aby všetci hospodárski prevádzkovatelia aktívni na európskych energetických trhoch dodržiavali zásady pre investorov na trhu a konali v súlade s nimi. Komisia preto navrhuje požiadavku, aby jednotlivé osoby z tretích krajín a samotné tretie krajiny nemohli získať kontrolu nad prenosovou/prepravnou sústavou alebo nad prevádzkovateľom prenosovej/prepravnej sústavy Spoločenstva, pokiaľ to nepovoľuje dohoda uzavretá medzi EÚ a tretou krajinou. Cieľom je zaručiť, aby spoločnosti z tretích krajín dodržiavali literu aj ducha rovnakých pravidiel, aké sa uplatňujú na podniky so sídlom v EÚ – a nie aby boli diskriminované. Komisia nakoniec uskutoční rýchle a hĺbkové preskúmanie širších aspektov externej energetickej politiky EÚ a výsledky tejto práce zverejní.

K dôležitej otázke oddelenia treba na záver uviesť, že tieto návrhy týkajúce sa efektívneho oddelenia sú potrebným a rozhodujúcim krokom na dosiahnutie integrácie trhu celej EÚ. To môže ďalej prispieť k vytvoreniu nadnárodných prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy, pretože prevádzkovatelia už nie sú brzdení vzájomnou nedôverou. Avšak zároveň, ak vzniknú nadnárodní prevádzkovatelia prenosovej/prepravnej sústavy bez zabezpečenia ich úplnej nezávislosti, hospodárska súťaž medzi prepojenými dodávateľskými a výrobnými/ťažobnými spoločnosťami by sa pravdepodobne z dôvodu rizika uzatvárania tajných dohôd oslabila. Pri absencii efektívneho oddelenia by preto takáto spolupráca viedla k obavám súvisiacim s hospodárskou súťažou. Tieto návrhy obsahujú konkrétne viaceré

dodatočné opatrenia na podporu integrácie trhu EÚ, ktoré sa týkajú najmä lepšej spolupráce prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy.

2. ROZŠÍRENÉ PRÁVOMOCI A NEZÁVISLOSŤ NÁRODNÝCH REGULAČNÝCH ORGÁNOV

2.1. Silné národné regulačné orgány na dohľad nad fungovaním trhov s elektrickou energiou a plynom

Platné smernice o elektrickej energii a plyne vyžadujú od členských štátov, aby zriadili regulačné orgány. Vo viacerých členských štátoch sú regulačné orgány dobre zavedenými orgánmi s významnými právomocami a zdrojmi, ktoré im umožňujú zabezpečovať náležitú reguláciu trhu. V iných členských štátoch boli regulačné orgány zriadené len nedávno a ich právomoci sú slabšie alebo rozdelené medzi rozličné orgány. Na základe súhrnného prehľadu krajín, ktorý vypracovala Komisia, sa zistila táto rôznorodosť a v mnohých prípadoch nedostatočné právomoci regulačného orgánu.

Skúsenosti členských štátov, ktorých trhy sú otvorené už niekoľko rokov, s ostatnými verejnoprospešnými sektormi otvorenými hospodárskej súťaži jasne naznačujú, že silné regulačné orgány sú potrebné na správne fungovanie trhu, predovšetkým vzhľadom na využívanie sieťových infraštruktúr.

Z týchto dôvodov sa tento návrh zameriava na posilnenie právomocí regulačných orgánov. Po prvé, mali by dostať jednoznačný mandát spolupracovať na európskej úrovni v úzkej spolupráci s Agentúrou pre spoluprácu energetických regulátorov a Komisiou s cieľom zabezpečiť konkurencieschopný, bezpečný a environmentálne udržateľný vnútorný trh s elektrickou energiou a plynom v rámci Európskej únie a efektívne otvorenie trhu pre všetkých odberateľov a dodávateľov.

Po druhé, navrhuje sa posilnenie ich právomocí týkajúcich sa regulácie trhu, najmä v týchto oblastiach:

- monitorovanie dodržiavania pravidiel prístupu tretích strán zo strany prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej a distribučnej sústavy, povinností vyplývajúcich z oddelenia, mechanizmov vyvažovania a riadenia preťaženia a prepojenia;
- skúmanie investičných plánov prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy a hodnotenie investičných plánov prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy vzhľadom na ich súlad s celoeurópskym 10-ročným plánom rozvoja siete v ich ročnej správe; monitorovanie bezpečnosti a spoľahlivosti siete a preskúmavanie pravidiel bezpečnosti a spoľahlivosti siete;
- monitorovanie povinností transparentnosti;
- monitorovanie úrovne otvorenia trhu a hospodárskej súťaže a podpora efektívnej hospodárskej súťaže v spolupráci s orgánmi hospodárskej súťaže; a
- zabezpečenie účinnosti opatrení na ochranu spotrebiteľa.

Elektrická energia a plyn sa výrazne líšia od ostatných komodít, pretože sú sieťovými produktmi, ktoré nie je možné skladovať alebo ich uskladnenie je veľmi nákladné. Z toho dôvodu sú citlivé na trhové zneužívanie a musí sa zintenzívniť regulačný dohľad nad

podnikmi aktívnymi na trhu s elektrickou energiou a plynom. Regulátori musia mať preto prístup k informáciám o prevádzkových rozhodnutiach spoločností. Navrhuje sa zaviesť, aby boli spoločnosti povinné uchovávať záznamy s údajmi týkajúcimi sa ich prevádzkových rozhodnutí po dobu piatich rokov k dispozícii národným regulačným orgánom, ako aj k dispozícii orgánom hospodárskej súťaže a Komisie, aby tieto orgány boli schopné efektívne kontrolovať obvinenia z trhového zneužívania. Obmedzí sa tak rozsah trhového zneužívania, zvýši sa dôveryhodnosť trhu, a tým sa stimuluje obchod a hospodárska súťaž.

Niektoré typy obchodníkov (napr. banky) už majú takéto povinnosti vyplývajúce zo smernice o trhoch s finančnými nástrojmi a nemali by mať dvojité povinnosti. Povinnosti súvisiace s vedením a uchovávaním záznamov by preto nemali vplývať na existujúce právne predpisy Spoločenstva o finančných trhoch a mali by byť s nimi v zhode. Regulátori energetického trhu a finančných trhov musia spolupracovať, aby si vzájomne umožnili dohľad nad príslušnými trhmi. Pred prijatím usmernení definujúcich požiadavky vedenia a uchovávanía záznamov sa Agentúra pre spoluprácu energetických regulátorov a Výbor európskych regulátorov cenných papierov (CESR) vyzvú, aby spolupracovali a aby poskytovali Komisii poradenstvo vo veci obsahu usmernení.

Na to, aby regulačné orgány mohli vykonávať svoje povinnosti, by mali mať právomoc skúmať, požadovať všetky potrebné informácie a ukladať odrádzajúce sankcie. Bude sa od nich takisto požadovať, aby pri vykonávaní svojich regulačných úloh v plnej miere zohľadňovali ciele energetickej účinnosti.

2.2. Preukázateľná nezávislosť regulátorov prinesie dôveru trhu

Nezávislosť regulačných orgánov je základnou zásadou dobrej správy a základnou podmienkou pre zaručenie dôvery trhu. V existujúcich právnych predpisoch sa vyžaduje, aby boli regulačné orgány úplne nezávislé od záujmov plynárenského a energetického odvetvia. Nestanovuje sa však, ako sa má nezávislosť zabezpečiť preukázateľným spôsobom a nezaručuje sa nezávislosť od krátkodobých politických záujmov.

Ako sa zdôraznilo v záveroch z jarného zasadnutia Európskej rady v roku 2007 a ako zdôraznil Európsky parlament, posilnenie nezávislosti národných energetických regulátorov je teda prioritou.

Navrhuje sa, aby bol regulačný orgán právne odlišný a funkčne nezávislý od akéhokoľvek iného verejného alebo súkromného subjektu, a aby jeho zamestnanci a akýkoľvek člen jeho rozhodovacieho orgánu konali nezávisle od trhových záujmov a nepožadovali alebo neprijímali pokyny od akéhokoľvek vládneho alebo iného verejného alebo súkromného subjektu. S týmto cieľom sa navrhuje, aby regulačné orgány mali právnu subjektivitu, rozpočtovú autonómiu, primerané ľudské a finančné zdroje a nezávislé riadenie.

3. NEZÁVISLÝ MECHANIZMUS SPOLUPRÁCE A PRIJÍMANIA ROZHODNUTÍ NÁRODNÝCH REGULÁTOROV: AGENTÚRA PRE SPOLUPRÁCU ENERGETICKÝCH REGULÁTOROV

3.1. Pozitívne skúsenosti s ERGEG sa musia rozvinúť do formálnej štruktúry spolupráce

Hoci sa vnútorný trh s energiou výrazne rozvinul, pretrvávajú regulačné nedostatky v cezhraničných otázkach. Na vyriešenie tohto problému Komisia iniciovala založenie

samoregulačných fór vo Florencii (elektrická energia) a v Madride (plyn). Na týchto fórach sa stretávajú zainteresované subjekty v snahe posilniť spoluprácu.

Okrem toho, Komisia v roku 2003 vytvorila nezávislú poradnú skupinu pre elektrickú energiu a plyn, nazvanú „Európska skupina regulátorov pre elektrickú energiu a plyn“ (ERGEG) s cieľom uľahčiť konzultácie, koordináciu a spoluprácu medzi regulačnými orgánmi v členských štátoch a medzi týmito orgánmi a Komisiou vzhľadom na konsolidáciu vnútorného trhu s elektrickou energiou a zemným plynom. Táto skupina je zložená zo zástupcov národných regulačných orgánov.

Činnosť ERGEG v posledných rokoch veľmi pozitívne prispela k dokončeniu vnútorného trhu s plynom a elektrickou energiou prostredníctvom vydávania nezáväzných usmernení a odporúčaní a stanovísk pre Komisiu. Napriek tomu výsledkom iniciovania samoregulačných fór a zriadenia ERGEG nebol skutočný pokrok vo vývoji spoločných štandardov a prístupov, ako je to potrebné na realizáciu cezhraničného obchodu a vo vývoji najskôr regionálnych trhov a nakoniec aj európskeho energetického trhu.

Časom sa stal energetický sektor komplikovanejším a detailnejším a v stále väčšej miere s ním súvisia rozličné finančné záujmy. Súčasný prístup v ERGEG, ktorý v praxi zväčša vyžaduje, aby sa dosiahla dohoda medzi 27 regulátormi a viac ako 30 prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej siete, neprináša uspokojivé výsledky. Viedol k vzniku množstva nezáväzných predpisov a snáh o dosiahnutie dohody o spoločnom prístupe prostredníctvom „postupnej konvergencie“, ale nevedol k skutočným rozhodnutiam v náročných otázkach, ktoré sa musia v súčasnosti vyriešiť.

V súčasnosti sa technické pravidlá, na základe ktorých musia elektroenergetické spoločnosti pracovať, „sieťové predpisy“, výrazne líšia medzi jednotlivými členskými štátmi a neraz aj v rámci jedného členského štátu. Musia byť podrobené procesu konvergencie a harmonizácie, ak sa majú energetické trhy v EÚ integrovať.

Komisia zhodnotila rozličné možnosti organizovania požadovaných úloh vrátane toho, či by bola Komisia schopná vykonať tieto úlohy sama. Harmonizácia týchto záležitostí, ani zabezpečenie pokroku v novej infraštruktúre, nie sú úlohy, ktoré typicky spadajú do oblasti činností Komisie. Komisia v skutočnosti nikdy takéto činnosti nevykonávala. Vyžaduje si to odborné skúsenosti 27 národných regulačných orgánov, ktoré budú spolupracovať; práve oni sa musia dohodnúť na zmene a doplnení svojich vnútroštátnych sieťových predpisov. V praxi môže len orgán vychádzajúci z národných regulátorov katalyzovať všetky potrebné zdroje národných regulátorov, ktoré sú podstatné pre dosiahnutie úspechu v tejto oblasti. Agentúra môže prostredníctvom regulačnej rady – ktorá pozostáva zo zástupcov národných regulačných orgánov – osloviť pracovníkov týchto národných regulačných orgánov. Komisia to urobiť nemôže.

Komisia dospela k záveru, že požadované úlohy by mohol vykonávať samostatný subjekt, nezávislý od Komisie a pôsobiaci mimo Komisie. Európska rada na jar 2007 a nedávno aj Európsky parlament vo svojich rezolúciách podporili tento záver².

² Európska rada súhlasí vo svojich záveroch so zriadením nezávislého mechanizmu, aby národní regulátori mohli spolupracovať a prijímať rozhodnutia o významných cezhraničných otázkach, pričom v prijatej správe Vidala Quadrasa sa uvádza, že EP „uvítal návrh Komisie na zintenzívnenie spolupráce medzi národnými regulátormi na úrovni EÚ prostredníctvom subjektu EÚ ako spôsob podpory európskejšieho prístupu k regulácii cezhraničných záležitostí; zdôrazňuje, že Komisia by mala zohrávať

Posudzovala sa teda možnosť vytvorenia mocnejšej siete národných energetických regulátorov. Vzorom je sieť orgánov hospodárskej súťaže vytvorená v roku 2004 na základe nariadenia Rady (ES) č. 1/2003. Napriek tomu si to vyžiada v energetickom sektore vznik samostatných právomocí pre Komisiu (v súčasnosti takéto právomoci existujú len v oblasti predpisov hospodárskej súťaže). Právomoci národných regulačných orgánov by sa mali v každom prípade posilniť a zosúladiť.

Okrem toho by sa mohol uplatniť aj model systému európskych centrálnych bánk, ale tento nemá právny základ v Zmluve. Takýto model by jednoducho vyžadoval zmenu a doplnenie Zmluvy.

Komisia dospela preto k záveru, že ak by sa mal zriadiť nezávislý orgán, ktorý by mohol predkladať Komisii návrhy rozhodnutí, vrátane podstatných rozhodnutí, a prijímať individuálne regulačné rozhodnutia záväzné pre tretie strany a týkajúce sa technických záležitostí, ktoré sú im delegované, jediným riešením by bolo zriadiť agentúru.

Hlavnou navrhovanou úlohou by bolo na európskej úrovni doplniť regulačné úlohy vykonávané národnými regulátormi. Štruktúra by mala zabezpečovať rámec pre spoluprácu národných regulátorov, regulačné preskúmanie spolupráce medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy a priestor pre prijímanie individuálnych rozhodnutí týkajúcich sa infraštruktúry na území viac ako jedného členského štátu. Táto analýza odráža zásady, ktoré stanovila Komisia v návrhu medziinštitucionálnej dohody o vytvorení rámca pre európske regulačné agentúry³, najmä vzhľadom na možnosť prijímať individuálne rozhodnutia, ktoré sú pre tretie strany právne záväzné.

Ďalší návrh viedol k možnosti vytvorenia „EREGG+“ uvedenej v oznámení Komisie z 10. januára 2007 „Energetická politika pre Európu“⁴.

3.2. Hlavné úlohy navrhovanej Agentúry pre spoluprácu energetických regulátorov

Agentúra by na európskej úrovni dopĺňala regulačné úlohy, ktoré na vnútroštátnej úrovni vykonávajú regulačné orgány:

- *zabezpečením rámca pre spoluprácu národných regulátorov.* Navrhuje sa zlepšiť riešenie cezhraničných situácií. Agentúra stanoví postupy spolupráce medzi národnými regulátormi, predovšetkým v súvislosti s výmenou informácií a rozdelením kompetencií v prípade účasti viac ako jedného členského štátu. Tento rámec podporuje aj regionálnu spoluprácu medzi národnými regulátormi;
- *regulačným dohľadom nad spoluprácou prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy.* Agentúra bude zodpovedná za monitorovanie a skúmanie činností Európskej siete prevádzkovateľov prenosových sústav pre elektrickú energiu a činností Európskej siete prevádzkovateľov prepravných sústav pre plyn. Bude predovšetkým zapojená do stanovovania priorít prostredníctvom pracovného programu týchto subjektov, preskúmania

určujúcu úlohu, ale zároveň by nemala narúšať nezávislosť regulátorov; domnieva sa, že rozhodnutia regulátorov by sa mali týkať špecificky definovaných technických a obchodných otázok na informovanom základe, prípadne zohľadňujúc aj názory prevádzkovateľov prenosových/prepravných sietí a ďalších významných zainteresovaných subjektov, a mali by byť právne záväzné“.

³ KOM(2005) 59.

⁴ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

ich 10-ročného investičného plánu a prípravy technických a trhových predpisov. Preskúmanie investičného plánu nemá vplyv na zodpovednosť prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy za technické nedostatky definované vnútroštátnymi právnymi predpismi. V súvislosti s technickými a trhovými predpismi bude mať agentúra právo požiadať prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy, aby zmenili svoje návrhy a podrobne sa zaoberali špecifickejšími záležitosťami. Bude mať takisto možnosť odporúčať Komisii, aby v prípadoch, keď sa dobrovoľná implementácia prevádzkovateľom prenosovej/prepravnej sústavy preukáže ako nedostatočná alebo neprimeraná pre určité záležitosti, stanovila, aby boli tieto predpisy právne záväzné. Agentúra môže odporučiť zmenu návrhu prevádzkovateľa prenosovej/prepravnej sústavy alebo dodatočné ustanovenia pre Komisiu. Tento mechanizmus bude mať v praxi formu konštruktívneho a stáleho dialógu medzi agentúrou, prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy a Komisiou. Účasť agentúry bude kľúčovou na zabezpečenie toho, aby spolupráca medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy postupovala účinným a transparentným spôsobom na prospech vnútorného trhu;

- *individuálnymi rozhodovacími právomocami.* Vzhľadom na riešenie osobitných cezhraničných otázok sa navrhuje udeliť agentúre individuálne rozhodovacie právomoci vo veci žiadostí o výnimku⁵ týkajúcu sa aktív infraštruktúry európskeho záujmu a rozhodnúť o regulačnom režime uplatniteľnom na infraštruktúru v rámci územia viac ako jedného členského štátu. Okrem toho by mala byť agentúra schopná prijímať osobitné rozhodnutia o individuálnych technických otázkach, ak sú tieto udelené agentúre na základe osobitných usmernení prijatých v súlade so smernicami o plyne a elektrickej energii, a to na základe postupu komitológie;
- *všeobecnou poradnou úlohou.* Agentúra by mala takisto poradnú úlohu voči Komisii v záležitostiach týkajúcich sa regulácie trhu a mohla vy vydávať nezáväzné usmernenia na šírenie osvedčených postupov medzi národnými regulátormi. V jednotlivých prípadoch by mala takisto právomoc preskúmať rozhodnutia prijaté národným regulačným orgánom, ktoré majú priamy vplyv na vnútorný trh, a poskytnúť Komisii stanovisko v zmysle vykonávacích opatrení prijatých Komisiou pri uplatnení právnych predpisov Spoločenstva v sektore elektrickej energie a plynu.

Hoci právomoci novej agentúry nemôžu pokrývať normatívne rozhodnutia (ako je napr. oficiálne prijatie záväzných usmernení), bude zohrávať dôležitú úlohu v rozvoji a vykonávaní predpisov európskeho trhu s plynom a elektrickou energiou.

3.3. Riadenie navrhovanej Agentúry pre spoluprácu energetických regulátorov

Inštitucionálne usporiadanie a zásada riadenia Agentúry pre spoluprácu energetických regulátorov sa zakladajú na štandardných pravidlách a postupoch regulačných agentúr Spoločenstva.

Musí sa však zohľadniť potrebná nezávislosť regulačných funkcií. S týmto cieľom sa navrhuje vytvoriť okrem správnej rady zodpovednej za všetky administratívne a rozpočtové záležitosti aj radu regulátorov zodpovednú za všetky regulačné záležitosti a rozhodnutia. Riaditeľ, ktorého vymenuje správna rada po porade s regulačnou radou, sa zvolí zo zoznamu uchádzačov prijatého Komisiou. Riaditeľ bude reprezentovať agentúru a bude zodpovedný za

⁵ Definované v článku 22 smernice 2003/55/ES a v článku 7 nariadenia (ES) č. 1228/2003.

jej každodenné riadenie. Okrem toho štruktúra agentúry počíta s radou pre odvolania, ktorá je oprávnená riešiť odvolania proti rozhodnutiam prijatým agentúrou.

3.4. Finančné aspekty

Navrhuje sa, že agentúra by mala mať vzhľadom na svoje úlohy počet pracovníkov obmedzený na 40 – 50 ľudí. Toto posúdenie je založené na rozsiahlej analýze požiadaviek na pracovníkov národných regulačných orgánov a na dôslednej analýze minimálnych zdrojov potrebných na vykonávanie navrhovaných úloh, predovšetkým vo svetle možností synergie využívajúcej zdroje v rámci národných regulačných orgánov určených na pomoc pri práci agentúry. Navrhovaný počet pracovníkov je v súlade s potrebami týchto orgánov⁶. Ako bolo uvedené vyššie, ak by sa Komisia usilovala o vykonávanie úloh agentúry, počet pracovníkov by bol ďaleko vyšší.

Celkové ročné náklady agentúry sa odhadujú približne na 6–7 miliónov EUR ročne, z čoho 5 miliónov EUR pripadá na výdavky na pracovníkov (zohľadňujúc ako priemernú hodnotu na osobu náklady na zamestnancov Európskej komisie, t. j. 0,117 milióna EUR ročne, čo zahŕňa výdavky spojené s budovami a súvisiace administratívne výdavky), 1 milión EUR na prevádzkové náklady (náklady na zasadnutia, štúdie, ako aj preklady, publikácie a vzťahy s verejnosťou) a zvyšok pripadá na kapitálové výdavky (spojené so získavaním hnutelného majetku a súvisiace výdavky) a výdavky na misiu.

Ročné náklady agentúry budú pokryté dotáciami Spoločenstva. Agentúra má obmedzené príjmy pochádzajúce z poplatkov tretích strán účtovaných, keď agentúra prijme určité rozhodnutia.

3.5. Úloha Komisie

V podstate existujú tri rozličné ochranné mechanizmy na zabezpečenie postavenia Komisie a jej úlohy ako ochrankyne Zmluvy.

Po prvé, ak agentúra prijme rozhodnutie, toto rozhodnutie by bolo záväzné len pre osobitné technické situácie výslovne uvedené v nariadení a smerniciach alebo zabezpečené pre jednotlivé prípady záväznými usmerneniami. Agentúra by mimo tohto rámca nemala žiadnu rozhodovaciu politickú právomoc.

Po druhé, ak spolupráca prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy alebo rozhodnutia národných regulačných orgánov ohrozujú efektívnu hospodársku súťaž a účinné fungovanie trhu, agentúra o tom bezodkladne informuje Komisiu a Komisia môže následne prijať opatrenia potrebné na nápravu situácie. Komisia sa môže takisto rozhodnúť konať z vlastnej iniciatívy.

Po tretie, ak je potrebné prijať podstatné rozhodnutie, môže to urobiť len Komisia. V týchto prípadoch má agentúra len prípravnú a poradnú úlohu. V tejto súvislosti právna služba Komisie dôsledne skontrolovala text, aby sa zabezpečilo, že agentúra nemá žiadnu právomoc prijímať podstatné rozhodnutia podľa vlastného uváženia.

Okrem toho, práve Komisia môže prostredníctvom prijatia záväzných usmernení ďalej špecifikovať a určovať úlohu agentúry.

⁶ Organizačná schéma bude priložená k dôvodovej správe.

4. ÚČINNÁ SPOLUPRÁCA MEDZI PREVÁDZKOVATEĽMI PRENOSOVEJ/PREPRÁVNEJ SÚSTAVY

4.1. Silná spolupráca medzi prevádzkovateľmi prepravnej/prepravnej sústavy je potrebná pre integráciu trhov s elektrickou energiou a plynom

Na to, aby sa mohol trh integrovať, musí takisto existovať efektívna spolupráca medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy (TSO) a jednoznačný a stabilný regulačný rámec, vrátane regulačnej koordinácie. Pravidlá prístupu do siete a prevádzkové pravidlá musia byť kompatibilné a musí existovať efektívna výmena informácií medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy a dobrá koordinácia nových investícií na zvýšenie kapacity prepojení. Prevádzkovatelia prenosovej/prepravnej sústavy v oblastiach plynu a elektrickej energie už dobrovoľne spolupracujú v existujúcich štruktúrach, akými sú napr. Európski prevádzkovatelia prenosových sústav (ETSO) a Preprava zemného plynu v Európe (GTE). Spolpracujú v prevádzkových záležitostiach na regionálnej úrovni a podieľajú sa na činnosti technických orgánov, akými sú napr. Únia pre koordináciu prenosu elektrickej energie (UCTE) a Európske združenie pre racionalizáciu výmeny energie (EASEE-Gas). Tieto viacúrovňové iniciatívy v oblasti spolupráce výrazne prispeli k vytvoreniu vnútorného trhu a k zlepšeniu účinnosti a bezpečnosti sietí.

Táto dobrovoľná spolupráca však má svoje obmedzenia, napr. vo forme porúch siete a výpadkov elektrickej energie z dôvodu slabej koordinácie prevádzky siete alebo chýbajúceho prepojenia medzi elektrickou a plynárenskou sieťou, a problémy pri navrhovaní a schvaľovaní technických noriem. Navrhuje sa preto, poveriť prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy zintenzívnením ich spolupráce v mnohých kľúčových oblastiach, so zameraním na tieto hlavné otázky.

- *Vypracovanie trhových a technických predpisov.* Pre integráciu trhov s elektrickou energiou a plynom je potrebný súdržný súbor technických a trhových predpisov. V súčasnosti tieto predpisy existujú na vnútroštátnom základe alebo prostredníctvom odporúčaní takých organizácií, ako sú UCTE alebo EASEE-gas. Prejavujú sa tri problémy súčasnej situácie: po prvé, existujúce pravidlá nepokrývajú všetky oblasti, ktoré sa musia zosúladiť, aby mohol integrovaný trh fungovať, po druhé, vnútroštátne predpisy často nie sú vzájomne kompatibilné a po tretie, často nie sú právne záväzné alebo vykonateľné. Medzi príklady takýchto predpisov patrí prevádzková príručka UCTE o bezpečnosti a spoľahlivosti elektrických prenosových sietí a odporúčania EASEE-gas o kvalite plynu.
- Návrh zachováva dobrovoľný postup prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy ako pragmatický spôsob vývoja podrobných technických a trhových predpisov. Tieto predpisy sú neraz technicky komplikované a musí existovať účinný postup, ako ich v prípade potreby meniť a dopĺňať. Návrh pridáva silný regulačný dohľad nad obsahom a monitorovaním zhody a nad vykonávaním týchto pravidiel národnými regulačnými orgánmi, agentúrou a/alebo Komisiou, v závislosti od charakteru príslušného návrhu. V prípade, ak prevádzkovatelia prenosovej/prepravnej sústavy nie sú schopní dohodnúť sa na potrebných technických a trhových predpisoch alebo ich nevykonávajú, tieto predpisy sa môžu navrhnúť a prijať prostredníctvom postupu komitológie na návrh Komisie.
- Celkovo sa v tomto návrhu stanovuje deväť hlavných oblastí spolupráce. Ročné pracovné programy európskej siete prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav (pozri kapitolu 1.2), vypracované na základe konzultácií so všetkými zainteresovanými subjektmi a s novou agentúrou pre spoluprácu energetických regulátorov (pozri kapitolu 3) stanovia

priority a podrobne špecifikujú, aké technické a trhové predpisy sú potrebné. Spolupráca medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy má zahŕňať aj monitorovanie vykonávania technických a trhových predpisov.

- *Výskumné a inovačné činnosti v spoločnom záujme*: Spolupráca TSO stanoví rámec pre identifikáciu, financovanie a riadenie výskumných a inovačných činností potrebných pre zdravý technický rast a vývoj európskych elektrických a plynárenských sietí, predovšetkým na podporu bezpečnosti dodávok a energetickej účinnosti a na umožnenie zavádzania nízkouhlíkových technológií.
- *Koordinácia prevádzky siete*: Spolupráca prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy zahŕňa spoločnú prevádzku sietí podľa dohodnutých trhových a technických predpisov. Ďalej súvisí s výmenou sieťových prevádzkových informácií a s koordinovaným uverejňovaním informácií o prístupe do siete, napr. prostredníctvom spoločnej transparentnej platformy.
- *Investičné plánovanie*. Na sprístupnenie dostatočnej prenosovej/prepravnej kapacity na uspokojenie dopytu a integrovanie národných trhov by prevádzkovatelia sietí potrebovali koordinované dlhodobé plánovanie rozvoja sústavy s cieľom plánovať investície do sietí a monitorovať rozvoj prenosovej/prepravnej kapacity sietí. Európske siete prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav uverejnia plány rozvoja sietí obsahujúce integrované modelovanie sietí, scenár rozvoja a hodnotenie pružnosti a možnosti dodania integrovanej sústavy. Tieto plány rozvoja by mali byť dostatočne zamerané na budúcnosť (napr. najmenej na 10 rokov) tak, aby bolo možné včas zistiť medzery v investíciách, najmä vzhľadom na cezhraničné kapacity.

Predovšetkým v prípade posledných dvoch úloh zohrávajú regionálne iniciatívy pozitívnu úlohu v integrácii trhu. Spoluprácu prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy na európskej úrovni by mala v skutočnosti dopĺňať spolupráca na regionálnej úrovni, aby sa zaručil skutočný praktický pokrok, najmä s cieľom zabezpečiť optimálne riadenie siete a primerané plánovanie a realizáciu investícií⁷. Regulačný rámec by mal podporovať, koordinovať a rozvíjať regionálne iniciatívy medzi prevádzkovateľom prenosovej/prepravnej sústavy a regulačnými orgánmi, tak ako v prípade regionálnych iniciatív, ktoré realizuje ERGEG, a iniciatív Päťstranného fóra v severozápadnej Európe, a ako to odporúčajú hlavné zainteresované subjekty, napr. Eurelectric.

4.2. Zlepšený mechanizmus spolupráce

Dôležité je, aby sa na európskej úrovni plne uznávalo, že štruktúry spolupráce prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy majú právomoc vykonávať uvedené úlohy. Na tento účel Komisia formálne poverila zabezpečením týchto úloh Európske (plynárenské a elektrické) siete prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav.

Prevádzkovatelia prenosovej/prepravnej sústavy ako spoločnosti musia byť transparentné vzhľadom na spôsob, akým spolupracujú. Môžu stavať na existujúcich štruktúrach, ako sú GTE a ETSO. Úlohy a povinnosti požadované od prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy vyvolávajú potrebu centrálnej a stálej štruktúry pre spoluprácu tak v súvislosti s organizáciou, ako aj v súvislosti s praktickými nástrojmi plánovania a prevádzky sietí.

⁷ Napríklad v prípade elektrickej energie je zjavné, že v niektorých záležitostiach sa musia stanoviť technické predpisy pre každú synchrónnu oblasť.

Agentúra pre spoluprácu energetických regulátorov monitoruje, ako európska sieť prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav vykonáva svoje úlohy, ktorými je poverená.

Zaangažovanosť zainteresovaných subjektov, ako sú výrobcovia, dodávatelia, odberatelia a prevádzkovatelia distribučných sústav, a konzultácie s nimi sa stanú pre prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy štandardnou praxou od začiatku ich práce na špecifickom predmete. Na tento účel sa budú so zainteresovanými subjektmi konzultovať všetky návrhy trhových a technických predpisov, ktoré vypracujú prevádzkovatelia prenosovej/prepravnej sústavy, pričom zainteresované subjekty budú schopné pripomienkovať ročný pracovný program prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy. Agentúra vykonáva dohľad nad správnym priebehom konzultácií.

5. ZLEPŠENIE FUNGOVANIA TRHU

Cieľom tohto návrhu je aj zlepšenie legislatívneho rámca za účelom uľahčenia prístupu tretích strán ku kľúčovým infraštruktúram, zvýšenia transparentnosti trhu, zintenzívnenia integrácie trhu a zlepšenia prístupu k maloobchodným zákazníkom.

5.1. Režim výnimiek

Súčasný právny predpis obsahuje možnosť oslobodiť významné nové infraštruktúry od pravidiel regulovaného prístupu tretích strán na vopred stanovené obdobie. Boli dokončené alebo sa dokončujú mnohé infraštruktúry, vrátane plynárenských a elektrických prepojovacích vedení a zariadení LNG, ktoré využívajú túto možnosť. Pomohlo to zrealizovať projekty, ktoré sú prínosom pre bezpečnosť dodávok a hospodársku súťaž. Zároveň, doterajšie skúsenosti naznačujú, že realizátori projektov, regulátori a Komisia by mohli získať výhody zo zosúladenia postupu predkladania žiadostí a udeľovania výnimiek, ako aj objasnenia niektorých podmienok. Komisia preto navrhuje, aby sa sformulovali usmernenia, ktoré by pomohli žiadateľom a regulátorom pri uplatňovaní podmienok výnimiek. Na zabezpečenie toho, aby sa mohla infraštruktúra, ktorej bola udelená výnimka, napriek tomu optimálne využívať na trhu, sa navrhuje vypracovať všeobecné minimálne požiadavky na pridelenie kapacity a ustanovenia o riadení v prípade preťaženia pre nové infraštruktúry, ktoré sa doteraz uplatňovali len na jednotlivé prípady.

5.2. Transparentnosť

Vnútrotržný trh s elektrickou energiou a plynom trpí nedostatkom likvidity a transparentnosti, čo bráni účinnému prideleniu zdrojov, obmedzuje možnosti odstraňovania rizík a blokuje nových účastníkov trhu. Dôveryhodnosť trhu, jeho likvidita a počet účastníkov trhu sa musia zvýšiť prostredníctvom rozšírenia informácií dostupných pre trh.

Súčasná požiadavka týkajúca sa transparentnosti sa zameriava na uverejňovanie kapacity siete, aby účastníci trhu mohli zistiť, či je kapacita dostupná a či sa dostupná kapacita ponúka na trhu v plnom rozsahu. Účastníci trhu však potrebujú rovnaký prístup k informáciám, ktoré ovplyvňujú pohyby veľkoobchodných cien.

V súčasnosti prítomné spoločnosti na trhu, ktoré zodpovedajú za najväčšiu časť tokov plynu a elektrickej energie a ktoré vlastnia väčšinu aktív na trhu, majú väčší a lepší prístup k informáciám ako novovzniknuté spoločnosti. V oblasti elektrickej energie existujú

požiadavky vo forme usmernení súvisiacich s nariadením stanovujúcim požiadavky transparentnosti pri výrobe elektrickej energie, ale nie sú dostatočné, a v oblasti plynárenstva takéto požiadavky v súčasnosti neexistujú. Navrhuje sa preto rozšíriť požiadavky transparentnosti týkajúce sa zásob plynu, predpovedí dopytu a ponuky, nákladov na vyvažovanie siete a obchodovania.

Správne a úplné uplatňovanie týchto požiadaviek musia kontrolovať a monitorovať národné regulačné orgány, ich právomoci sa preto musia v súlade s tým posilniť.

V súvislosti s otázkou transparentnosti derivátov a finančných nástrojov a vzhľadom na ktoré sa v týchto návrhoch neustanovujú pre príslušné spoločnosti dodatočné požiadavky, Komisia podrobne preskúma túto otázku a do polovice roku 2008 sformuluje závery. Agentúra pre spoluprácu energetických regulátorov a Výbor európskych regulátorov cenných papierov by mali spolupracovať aj pri ďalšom skúmaní a poradenstve v otázke, či majú transakcie so zmluvami o dodávke plynu a elektrickej energie a s derivátmi plynu a elektrickej energie podliehať požiadavkám transparentnosti pred obchodovaním a/alebo po obchodovaní.

5.3. Prístup k zásobníkom

V existujúcej smernici o vnútornom trhu s plynom sa ustanovuje, že v prípade, ak sú zásobníky významným zariadením schopným zásobovať odberateľov, prevádzkovatelia zásobníkov musia zabezpečiť prístup pre tretie strany. Členské štáty môžu zabezpečiť prístup k týmto zásobníkom buď prostredníctvom podmienok, ktoré definuje regulátor, alebo zaviazaním prevádzkovateľov sústavy zásobníkov dohodnúť podmienky prístupu s odberateľmi. Požiadavky uvedené v smernici stanovujú obmedzené princípy a ponechávajú členským štátom veľkú voľnosť pri definovaní svojho regulačného rámca. Týmto princípom sa následne venovalo madridské fórum, kde všetky zainteresované subjekty odsúhlasili dobrovoľné „Usmernenia pre správny postup prístupu tretích strán pre prevádzkovateľov sústavy zásobníkov (GGPSSO)“. ERGEG však dospela k záveru, že celkové vykonávanie týchto usmernení je slabé.

Komisia navrhuje štyri opatrenia na efektívne uplatňovanie týchto usmernení:

- zmeniť zásady v usmerneniach na právne záväzné a umožniť dôsledné vykonávanie usmernené prostredníctvom komitológie;
- dosiahnuť právne a funkčné oddelenie prevádzkovateľov zásobníkov, ktorí sú súčasťou dodávateľských podnikov;
- rozšíriť právomoci národných regulačných orgánov na dohľad nad prístupom k zásobníkom;
- požadovať jednoznačnosť regulačného režimu, ktorý sa uplatňuje na zásobníky.

V snahe dosiahnuť právnu záväznosť usmernení sa nariadenie rozšíri o ustanovenie definujúce, ako majú prevádzkovatelia zásobníkov poskytovať služby prístupu tretím stranám, ako prideľovať kapacitu a riadiť preťaženie. Stanovia sa v ňom aj požiadavky transparentnosti a to, ako umožniť rozvoj kapacity zásobníka na sekundárnom trhu. Tieto pravidlá by mali zabezpečiť, aby sa všetky zásobníky, ktoré sú dostupné pre tretie strany, ponúkali na trhu nediskriminačným a transparentným spôsobom, a aby sa zabránilo hromadeniu kapacity.

Tieto pravidlá slúžia aj na zabezpečenie zhody s navrhovanými minimálnymi požiadavkami na infraštruktúru s udelenou výnimkou.

Požiadavkou právneho a funkčného oddelenia prevádzkovateľov zásobníkov sa vo veľkej miere zvýši účinný prístup k zásobníkom. Skutočnosť, že v súčasnosti ak dodávatelia potrebujú zásobníky, musia sa skontaktovať so svojimi konkurentmi, aby mohli zmluvne zabezpečiť svoje potreby skladovania, nezvyšuje dôveryhodnosť trhu a je závažnou prekážkou pre nových účastníkov na trhu. Požiadavkou oddelených prevádzkovateľov zásobníkov sa táto situácia zlepšuje a konkurenti a regulátori budú môcť kontrolovať, či sa na trhu ponúka celá dostupná kapacita zásobníkov.

Komisia navrhuje, aby sa odstránila nejednoznačnosť existujúca v otázke podielu kapacity zásobníkov, ktorá sa ponúka na trhu, pričom požaduje, aby všetky členské štáty povinne definovali podmienky toho, kedy a ako sa uplatňuje prístup tretích strán k zásobníkom, a tieto podmienky sa zverejnia. Následne je regulátor povinný kontrolovať, či sa tieto kritériá uplatňujú správne na všetky zásobníky.

5.4. Prístup do terminálov LNG

Úloha LNG pri dodávke plynu do Európskej únie sa stáva čoraz významnejšou, do terminálov LNG sa plánuje alebo už realizuje mnoho investícií. Z tohto dôvodu sú potrebné transparentné pravidlá prístupu do terminálov LNG. Regulátori identifikovali potrebu a ERGEG vypracovala usmernenia s cieľom vytvoriť jednotný spôsob prístupu tretích strán do terminálov LNG.

Hoci mnohé vybudované terminály LNG využili možnosti udelenia výnimiek z prístupu tretích strán a regulačnej intervencie podľa článku 22 smernice, existujú aj také terminály LNG, ktoré pravidlá prístupu tretích strán uplatňujú. Keďže súčasná smernica uvádza len všeobecnú požiadavku, že prístup má byť regulovaný, ponecháva priestor pre jej rozmanité interpretácie medzi členskými štátmi. Výnimka na základe článku 22 je však vždy dočasná a po uplynutí platnosti výnimky budú terminály LNG regulované. Komisia preto navrhuje uložiť presnejšie definované pravidlá prístupu tretích strán do terminálov LNG. V snahe dosiahnuť právnu záväznosť usmernení sa nariadenie rozšíri o ustanovenie, ako majú prevádzkovatelia zásobníkov poskytovať služby prístupu tretím stranám, ako prideľovať kapacitu a riadiť preťaženie. Stanovia sa v ňom aj požiadavky transparentnosti a navrhnu sa opatrenia, ako umožniť rozvoj kapacity terminálu na sekundárnom trhu. Tieto pravidlá slúžia aj na zabezpečenie zhody s navrhovanými minimálnymi požiadavkami na infraštruktúru s udelenou výnimkou.

5.5. Dlhodobé dohody o dodávkach

Nadväzujúce bilaterálne dohody o dodávkach poskytujú energetickým odvetviám možnosť dosiahnuť predpovedateľnejšie ceny. Takéto dohody však prinášajú riziko likvidácie podriadeného trhu spôsobenej tým, že sa odberateľom zabráni meniť dodávateľa, čím sa obmedzuje hospodárska súťaž. Na to, aby sa zmenšila neurčitnosť na trhu, Komisia v najbližších mesiacoch poskytne vo vhodnej forme usmernenia týkajúce sa zhody nadväzujúcich bilaterálnych dlhodobých dohôd o dodávkach s právom hospodárskej súťaže ES.

5.6. Rámec na postupné vytváranie európskeho maloobchodného trhu

Ani o trhu s elektrickou energiou, ani o trhu s plynom sa zatiaľ nedá hovoriť ako o európskom maloobchodnom trhu (domácnosti a malé podniky), keďže odberatelia, za predpokladu možnosti voľby, sú stále povinní vybrať si dodávateľa so sídlom v tej istej krajine. Vytvorenie skutočného európskeho trhu pre koncových užívateľov je prvoradým cieľom vnútorných trhov s elektrickou energiou a plynom: je to potrebné pre vznik konkurencieschopných trhov a pre dosiahnutie maximálnej účinnosti. Liberalizácia maloobchodného trhu je dôležitá s cieľom zabezpečiť, aby obyvatelia EÚ mohli získať výhody z hospodárskej súťaže. Ak by sa liberalizácia uplatňovala len na veľkoodberateľov, európske domácnosti by prestali dotovať svoj priemysel a poškodili by sa investičné signály pre novú generáciu a zásobovanie. Od 1. júla 2007 sa všetky maloobchodné trhy otvorili hospodárskej súťaži, v praxi sú však mnohí odberatelia nútení zostať s ich predchádzajúcimi dodávateľmi, pretože sa nevytvoril požadovaný vhodný právny rámec. Európsky maloobchodný trh sa môže vytvoriť iba postupne. Na podnietenie tohto procesu Komisia uvažuje na základe pozitívnych skúseností s Florentským a Madridským fórom o vytvorení obdobného maloobchodného fóra. Toto fórum by umožnilo sústrediť sa na osobitné maloobchodné otázky a slúžilo by ako platforma pre všetky zainteresované subjekty na podporu vytvorenia celoeurópskeho maloobchodného trhu. Fórum by zabezpečovalo usmernenia pre navrhované povinnosti členských štátov a regulačné orgány súvisiace so stanovením jednoznačných pravidiel hospodárskej súťaže na maloobchodnom trhu, s cieľom postupne zosúladiť trhové pravidlá, aby mohli vzniknúť cezhraničné maloobchodné trhy.

Dobre fungujúce maloobchodné trhy zohrávajú veľmi významnú úlohu aj pri zvyšovaní informovanosti ľudí o domácej spotrebe energie a o cene energie, keďže všetky opatrenia zamerané na redukcii emisií CO₂ a zvýšenie energetickej účinnosti vyžadujú zainteresovanie domácností. Hospodárska súťaž v prípade domácností zvýši energetické povedomie ľudí. Súčasné postupy, keď odberatelia dostanú po roku len konečný účet za svoju spotrebu, však takéto povedomie nevytvára, ani neumožňuje dodávateľom vytvárať konkurenčné služby, ktoré sa líšia podľa špecifických potrieb domácností. Dodávatelia musia preto poskytovať viac informácií, čím sa zabezpečí, že odberatelia budú dostávať častejšie informácie o svojej spotrebe energie a o jej cene.

Je očividné, že sloboda voľby pre odberateľov musí byť doplnená o silné záruky práv odberateľov. Zraniteľným odberateľom už súčasná smernica poskytuje vysoký stupeň ochrany zabezpečujúci ich prístup k energii, ktorú potrebujú na to, aby mohli viesť normálny život. Tieto opatrenia sa však v niektorých krajinách uplatňovali nesprávne a aby sa objasnil príslušný rámec, Komisia navrhuje definovanie záväzných usmernení. Zároveň Komisia navrhuje posilnenie práv všetkých odberateľov, okrem iného poskytnutím práva kedykoľvek zmeniť dodávateľa a požadovaním, aby energetické spoločnosti vyrovnali účty v priebehu jedného mesiaca odvtedy, ako odberateľ zmení dodávateľa.

A nakoniec, Komisia dospela k záveru, že pre prevádzkovateľov distribučných sústav sú súčasné pravidlá o právnom a funkčnom oddelení postačujúce. Nenavrhuje preto, aby sa na prevádzkovateľov distribučných sústav uplatňovali pravidlá právneho a funkčného oddelenia uvedené v kapitole 4.

6. SPOLUPRÁCA NA POSILNENIE BEZPEČNOSTI DODÁVOK

6.1. Monitorovanie bezpečnosti dodávok prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy

Je dôležité zabezpečiť, aby elektroenergetické a plynárenské sústavy uspokojovali dopyt aj v čase špičky. V prípade elektrickej energie je to možné len vtedy, ak existujú dostatočné výrobné kapacity (primeranosť výrobných kapacít) a keď je sieť schopná prenášať energiu od výrobcov ku konečným odberateľom (primeranosť sietí). V prípade zemného plynu je potrebné, aby existovali dostatočné dovozné a skladovacie kapacity.

Na základe smernice 2005/89/ES sa vyžaduje, aby národní regulátori, za pomoci prevádzkovateľov prenosových sústav, každoročne Komisii podávali správy o bezpečnosti dodávok elektrickej energie. Na základe smernice 2004/67/ES sa vyžaduje, aby členské štáty podávali správy o situácii v oblasti bezpečnosti dodávok zemného plynu a o regulačnom rámci z dôvodu posilnenia investícií do infraštruktúry. Navrhované zmeny a doplnenia nariadení (ES) č. 1228/2003 a (ES) č. 1775/2005 zverujú európskej sieti prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav úlohu vypracúvať predpovede primeranosti sústav na každé leto a zimu, ako aj dlhodobé predpovede. Európska perspektíva je nevyhnutná na zohľadnenie možnosti vývozu a dovozu elektrickej energie a plynu za podmienok dopytu v čase špičky. Vzhľadom na cezhraničné toky elektrickej energie a plynu v rámci vnútorného trhu sa musia perspektívy spracovať na európskej úrovni.

6.2. Spolupráca členských štátov

Právne predpisy EÚ majú dva nástroje zamerané na bezpečnosť dodávky plynu. Po prvé, na základe smernice 2003/55/ES sa členským štátom zaviedli všeobecné povinnosti monitorovania. Po druhé, smernica 2004/67/ES sa osobitne vzťahuje na opatrenia týkajúce sa zaistenia bezpečnosti dodávky plynu. Na základe tejto smernice sa zriaďuje koordinačná skupina pre plyn a stanovuje „mechanizmus Spoločenstva“ v prípade prerušenia dodávky.

Týmito nástrojmi sa vytvára platforma na spoluprácu. Prostredníctvom nich sa nestanovujú kvantitatívne ciele týkajúce sa bezpečnosti dodávok ani povinnosť týkajúca sa zásob plynu. Napokon, neustanovuje sa rámec pre regionálnu spoluprácu v prípade závažného prerušenia dodávok.

Členské štáty transponovali smernicu 2004/67/ES iba nedávno. V jej článku 10 sa stanovuje, že Komisia do 19. mája 2008 predloží správu o jej implementácii a najmä efektívnosti jej nástrojov a že môže vypracovať ďalšie návrhy týkajúce sa bezpečnosti dodávok. Táto správa sa bude zaoberať najmä opatreniami týkajúcimi sa bezpečnosti dodávok vo vzťahu k zásobám plynu.

Z tohto dôvodu tieto návrhy, ako prvý krok, nemenia a nedoplňajú smernicu 2004/67/ES a zaoberajú sa iba dvomi záležitosťami:

- *povinnosť vyššej transparentnosti na úrovni obchodných zásob.* Každý prevádzkovateľ zásobníka by mal povinnosť denne uverejňovať množstvá pracovného plynu, ktoré má vo svojich zásobníkoch. Táto povinnosť by výrazne zvýšila vzájomnú dôveru v regionálnu a bilaterálnu pomoc v prípade závažného prerušenia dodávok;

- *súdržnosť*. Navrhuje sa, aby členské štáty vzájomne spolupracovali s cieľom podpory regionálnej a bilaterálnej súdržnosti. Cieľom tejto spolupráce je pokryť situácie, ktoré by pravdepodobne spôsobili značné prerušenie dodávky plynu s účinkom na členský štát. Medzi príklady takejto spolupráce patrí zjednodušenie vnútroštátnych opatrení na riešenie núdzových situácií a vypracovanie praktických metodík vzájomnej pomoci. Komisia v prípade potreby prijme usmernenia o spolupráci v oblasti regionálnej súdržnosti.

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/54/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou

(Text svýznamom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä na jej článok 47 ods. 2, článok 55 a článok 95,

so zreteľom na návrh Komisie⁸,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru⁹,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov¹⁰,

konajúc v súlade s postupom ustanoveným v článku 251 Zmluvy¹¹,

keďže:

- (1) Cieľom vnútorného trhu s elektrickou energiou, ktorý sa postupne zavádzal v celom Spoločenstve od roku 1999, je priniesť všetkým zákazníkom EÚ, či už ide o občanov, alebo podniky, skutočný výber, nové obchodné príležitosti a viac možností na cezhraničné obchodovanie v snahe dosiahnuť vyššiu účinnosť, konkurencieschopné ceny a vyššie štandardy služby a prispieť k bezpečnosti dodávok a udržateľnosti.
- (2) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES¹² významne prispela k vytvoreniu takéhoto vnútorného trhu s elektrickou energiou.
- (3) V súčasnosti sa však nemôže zaručiť žiadnej spoločnosti v Spoločenstve právo predávať elektrickú energiu v akomkoľvek členskom štáte za rovnakých podmienok a bez diskriminácie alebo znevýhodnení. Predovšetkým nediskriminačný prístup k sieti a rovnako efektívna úroveň regulačného dohľadu vo všetkých členských štátoch ešte neexistujú, keďže súčasný právny rámec je nedostatočný.

⁸ Ú. v. EÚ C [...],[...], s.[...].

⁹ Ú. v. EÚ C [...],[...], s.[...].

¹⁰ Ú. v. EÚ C [...],[...], s.[...].

¹¹ Ú. v. EÚ C [...],[...], s.[...].

¹² Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 37.

- (4) V oznámení Komisie z 10. januára 2007 s názvom „Energetická politika pre Európu“¹³, sa zdôraznil význam dokončenia vnútorného trhu s elektrickou energiou a vytvorenia rovnakých podmienok pre všetky energetické spoločnosti pôsobiace v Spoločenstve. Z oznámenia o vnútornom trhu s elektrickou energiou¹⁴ a zo záverečnej správy o vyšetrowaní hospodárskej súťaže v sektorech¹⁵ vyplýva, že súčasné pravidlá a opatrenia neposkytujú potrebný rámec na dosiahnutie cieľa dobre fungujúceho vnútorného trhu.
- (5) Bez účinného oddelenia sietí od činností výroby a dodávky existuje podstatné riziko diskriminácie, nielen pri prevádzke siete, ale aj v súvislosti so stimulmi pre vertikálne integrované spoločnosti investovať primeraným spôsobom do svojich sietí.
- (6) Pravidlá právneho a funkčného oddelenia, ktoré platia v súčasnosti, neviedli k efektívnemu oddeleniu prevádzkovateľov prenosovej sústavy. Európska rada na svojom zasadnutí v Bruseli v dňoch 8. a 9. marca 2007 vyzvala Komisiu, aby vypracovala legislatívne návrhy na efektívne oddelenie dodávateľských a výrobných činností od sieťových operácií.
- (7) Iba odstránenie inherentného stimulu pre vertikálne integrované spoločnosti týkajúceho sa diskriminácie konkurentov, pokiaľ ide o prístup k sieti a investície, môže zabezpečiť efektívne oddelenie. Oddelenie vlastníctva, čo znamená, že vlastník siete je vymenovaný za prevádzkovateľa siete a je nezávislý od akýchkoľvek záujmov týkajúcich sa dodávky alebo výroby, je jednoznačne najefektívnejší a najstabilnejší spôsob ako vyriešiť vnútorný konflikt záujmov a zaistiť bezpečnosť dodávok. Z tohto dôvodu Európsky parlament vo svojej rezolúcii o vyhlídkach vnútorného trhu s plynom a elektrickou energiou prijatej 10. júla 2007 označil oddelenie vlastníctva na úrovni prenosu za najefektívnejší nástroj na podporu investícií do infraštruktúry nediskriminačným spôsobom, spravodlivého prístupu k sieti pre nové spoločnosti na trhu a transparentnosti na trhu. Od členských štátov by sa preto malo požadovať zabezpečenie toho, aby žiadna osoba alebo osoby nemali právo vykonávať kontrolu nad výrobným alebo dodávateľským podnikom, vrátane kontroly prostredníctvom práva minoritných akcionárov blokovat' rozhodnutia strategického významu, ako sú investície, a zároveň mali akýkoľvek záujem týkajúci sa prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prenosovej sústavy alebo si na ne uplatňovali akékoľvek právo. A naopak, kontrola nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy by mala vylučovať možnosť mať akýkoľvek záujem týkajúci sa dodávateľského podniku alebo si naň uplatňovať akékoľvek právo.
- (8) Vzhľadom na to, že v niektorých prípadoch oddelenie vlastníctva vyžaduje reštrukturalizáciu podnikov, mal by sa členským štátom poskytnúť dodatočný čas na uplatnenie príslušných ustanovení. Vzhľadom na vertikálne prepojenia medzi odvetviami elektrickej energie a plynárenstva by sa ustanovenia o oddelení mali navyše uplatňovať v oboch týchto odvetviach.

¹³ KOM(2007) 1.

¹⁴ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu o vyhlídkach vnútorného trhu so zemným plynom a elektrickou energiou - KOM(2006) 841.

¹⁵ Oznámenie Komisie „Vyšetrowanie podľa článku 17 nariadenia (ES) č. 1/2003 v odvetviach plynárenstva a elektrickej energie v Európe (záverečná správa)“ - SEK(2006) 1724.

- (9) V snahe zabezpečiť úplnú nezávislosť prevádzky siete od záujmov dodávky a výroby a zabrániť výmene dôverných informácií by tá istá osoba nemala byť členom správnych rád prevádzkovateľa prenosovej sústavy a zároveň aj podniku, ktorý vykonáva akúkoľvek z funkcií spojených s výrobou alebo dodávkou. Z toho istého dôvodu by žiadna osoba nemala byť oprávnená vymenúvať členov správnych rád prevádzkovateľa prenosovej sústavy a zároveň mať akýkoľvek záujem týkajúci sa dodávateľského podniku.
- (10) Zriadenie prevádzkovateľov sústavy bez záujmov týkajúcich sa dodávky a výroby by malo umožniť vertikálne integrovaným spoločnostiam zachovať si vlastníctvo aktív siete a súčasne zabezpečiť efektívne oddelenie záujmov za predpokladu, že nezávislý prevádzkovateľ sústavy vykonáva všetky funkcie prevádzkovateľa siete a že je zavedená podrobná regulácia a rozsiahly regulačný kontrolný mechanizmus.
- (11) Ak je podnik, ktorý vlastní prenosovú sústavu, súčasťou vertikálne integrovaného podnikateľského subjektu, členské štáty by mali mať možnosť vybrať si medzi oddelením vlastníctva a, formou výnimky, zriadením prevádzkovateľov sústavy, ktorí sú nezávislí od záujmov dodávky a výroby. Je potrebné zabezpečiť úplnú efektívnosť riešenia spojeného s nezávislým prevádzkovateľom sústavy prostredníctvom dodatočných osobitných pravidiel. S cieľom v plnej miere ochrániť záujem akcionárov vertikálne integrovaných spoločností by mali mať členské štáty takisto možnosť vybrať si, či implementovať oddelenie vlastníctva priamo zbavením majetku alebo rozdelením akcií integrovanej spoločnosti do akcií sieťovej spoločnosti a akcií zostávajúcich dodávateľských a výrobných podnikov za predpokladu, že sa dodržia požiadavky vyplývajúce z oddelenia vlastníctva.
- (12) Pri implementácii efektívneho oddelenia by sa mala dodržiavať zásada nediskriminácie medzi verejným a súkromným sektorom. Na tento účel by žiadna osoba nemala byť schopná ovplyvňovať, sama alebo spoločne, zloženie, hlasovanie alebo rozhodovanie orgánov prevádzkovateľov prenosovej sústavy a dodávateľských podnikov. Za predpokladu, že príslušný členský štát môže preukázať, že sa táto požiadavka dodržiava, mohli by výrobné a dodávateľské činnosti, na jednej strane, a prenosové činnosti, na druhej strane, kontrolovať dva rozdielne verejné orgány.
- (13) Úplné oddelenie sieťových a dodávateľských činností by sa malo uplatňovať v celom Spoločenstve tak, aby sa akémukoľvek prevádzkovateľovi siete v Spoločenstve alebo jeho prepojeným spoločnostiam zabránilo vo vykonávaní dodávateľských alebo výrobných činností v akomkoľvek členskom štáte. To by sa malo uplatňovať rovnako na spoločnosti z EÚ i mimo nej. Regulačné orgány by mali mať na zabezpečenie sieťových a výrobných činností v celom Spoločenstve právomoc odmietnuť certifikáciu prevádzkovateľom prenosovej sústavy, ktorí nedodržiavajú pravidlá oddelenia. Na zabezpečenie rovnakého uplatňovania v celom Spoločenstve a dodržiavania medzinárodných záväzkov Spoločenstva by mala mať Komisia právo skúmať rozhodnutia o certifikácii prijaté regulačnými orgánmi.
- (14) Zabezpečenie dodávky energie je zásadným prvkom verejnej bezpečnosti a je preto neodmysliteľne spojené s účinným fungovaním európskeho trhu s elektrickou energiou. Na to, aby sa plyn dostal k občanov EÚ, je nevyhnutné využívanie siete. Fungujúce trhy s elektrickou energiou a predovšetkým siete a iné aktíva súvisiace s dodávkou elektrickej energie sú nevyhnutné pre verejnú bezpečnosť, konkurencieschopnosť hospodárstva a blahobyt občanov Spoločenstva. Spoločenstvo

sa domnieva, že odvetvie energetických prenosových sústav má pre Spoločenstvo mimoriadny význam, a sú preto potrebné, bez toho, aby boli dotknuté medzinárodné záväzky Spoločenstva, dodatočné ochranné opatrenia vzhľadom na vplyv tretích krajín, aby sa zabránilo akémukoľvek ohrozeniu verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a blahobytu občanov Spoločenstva. Takéto opatrenia sú takisto potrebné na zabezpečenie dodržiavania pravidiel o efektívnom oddelení.

- (15) Nediskriminačný prístup k distribučnej sieti vymedzuje prístup k zákazníkom na maloobchodnej úrovni. Priestor pre diskrimináciu, pokiaľ ide o prístup tretích strán a investície, je však menej významný na distribučnej úrovni ako na úrovni prenosu, pretože na distribučnej úrovni je preťaženie a vplyv záujmov výroby vo všeobecnosti menej významný ako na úrovni prenosu. Okrem toho sa funkčné oddelenie prevádzkovateľov distribučných sústav stalo podľa smernice 2003/54/ES povinným až od 1. júla 2007 a jeho účinky na vnútorný trh sa ešte musia zhodnotiť. Pravidlá právneho a funkčného oddelenia, ktoré platia v súčasnosti, môžu viesť k efektívnemu oddeleniu za predpokladu, že sú jasnejšie vymedzené, správnym spôsobom implementované a starostlivo monitorované. Na vytvorenie rovnakých podmienok na úrovni maloobchodu by sa teda mala činnosť prevádzkovateľov distribučnej sústavy monitorovať tak, aby sa zabránilo využívaniu ich vertikálnej integrácie, pokiaľ ide o ich konkurenčné postavenie na trhu, najmä vo vzťahu k malým domácim i nedomácim zákazníkom.
- (16) V smernici 2003/54/ES sa zaviedla požiadavka, aby členské štáty zriadili regulátorov s osobitnými právomocami. Skúsenosti však ukazujú, že efektívnosť regulácie je často obmedzená z dôvodu nedostatočnej nezávislosti regulátorov od vlády a nedostatočných právomocí a slobody rozhodovať. Z tohto dôvodu Európska rada na svojom zasadnutí v Bruseli v dňoch 8. a 9. marca 2007 vyzvala Komisiu, aby vypracovala legislatívne návrhy, ktoré zabezpečia ďalšiu harmonizáciu právomocí a posilnenie nezávislosti národných energetických regulátorov.
- (17) Ak má vnútorný trh správne fungovať, musia mať energetickí regulátori možnosť prijímať rozhodnutia vo všetkých príslušných regulačných záležitostiach a musia byť úplne nezávislí od akýchkoľvek iných verejných alebo súkromných záujmov.
- (18) Energetickí regulátori by mali mať predovšetkým právomoc vydávať záväzné rozhodnutia pre energetické podniky a ukladať efektívne, primerané a odrádzajúce sankcie energetickým podnikom, ktoré si neplnia svoje povinnosti. Treba im udeliť aj právomoc rozhodovať nezávisle od uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže o všetkých vhodných opatreniach na podporu efektívnej hospodárskej súťaže potrebnej na správne fungovanie trhu, ako aj zabezpečovať vysoký štandard univerzálnej služby a služby vo verejnom záujme v súlade s otvorením trhu, ochranu zraniteľných zákazníkov a úplnú účinnosť opatrení na ochranu zákazníkov. Tieto ustanovenia by nemali mať vplyv na právomoci Komisie týkajúce sa uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže vrátane preskúmania koncentrácií s dimenziou Spoločenstva a pravidiel vnútorného trhu, akým je napr. voľný pohyb kapitálu.
- (19) Vnútorný trh s elektrickou energiou trpí nedostatkom likvidity a transparentnosti, čo bráni účinnému pridelovaniu zdrojov, zabezpečeniu proti riziku a novým vstupom. Dôvera v trh, jeho likvidita a počet účastníkov trhu musia narastať, a preto sa musí zintenzívniť regulačný dohľad nad podnikmi aktívnymi v oblasti dodávok elektrickej energie. Tieto požiadavky by nemali mať vplyv na existujúce právne predpisy

Spoločenstva o finančných trhoch a mali by byť s nimi v zhode. Energetickí regulátori a regulátori finančného trhu musia spolupracovať, aby si navzájom umožnili získať prehľad o príslušných trhoch.

- (20) Pred tým, ako Komisia prijme usmernenia, prostredníctvom ktorých sa definujú požiadavky na vedenie záznamov, by Agentúra pre spoluprácu energetických regulátorov a Výbor európskych regulátorov cenných papierov (CESR) mali obsah týchto usmernení spoločne skúmať a v súvisiacich otázkach radiť Komisii. Agentúra a výbor by mali ďalej spoločne skúmať otázky, či by sa na transakcie so zmluvami o dodávke elektrickej energie a s derivátmi elektrickej energie mali vzťahovať požiadavky na transparentnosť pred obchodovaním a/alebo po obchodovaní a ak áno, aký by mal byť obsah týchto požiadaviek, a mali by poskytnúť príslušné odporúčanie.
- (21) Požiadavky služby vo verejnom záujme a spoločné minimálne štandardy, ktoré z nich vyplývajú, sa musia ďalej posilniť s cieľom zabezpečiť, aby všetci zákazníci mali prospech z hospodárskej súťaže. Kľúčovým aspektom pri dodávke zákazníkom je prístup k údajom o spotrebe a zákazníci musia mať prístup k ich údajom, aby mohli vyzvať konkurentov na predloženie ponuky na základe týchto údajov. Zákazníci by takisto mali mať právo na náležité informácie o svojej spotrebe energie. Pravidelne predkladané informácie o nákladoch na energiu podnikatia úsporu energie, pretože zákazníkovi poskytnú priamu spätnú väzbu o vplyve investícií do energetickej účinnosti a zmeny správania.
- (22) Členské štáty by mali s cieľom vytvoriť vnútorný trh s elektrickou energiou posilňovať integráciu svojich národných trhov a spoluprácu prevádzkovateľov sietí na európskej a regionálnej úrovni.
- (23) Regulačné orgány by mali trhu poskytovať informácie aj preto, aby mohla Komisia pozorovať a monitorovať európsky trh s elektrickou energiou a jeho vývoj z krátkodobého, strednodobého a dlhodobého hľadiska, pričom sa zameria aj na aspekty, ako sú napr. výrobná kapacita, rozličné zdroje výroby elektrickej energie, prenosová a distribučná infraštruktúra, cezhraničné obchodovanie, investície, veľkoobchodné a spotrebiteľské ceny, likvidita trhu, zlepšenia v oblasti životného prostredia a účinnosti.
- (24) Vzhľadom na to, že ciele navrhovanej akcie, konkrétne vytvorenie plne prevádzkyschopného vnútorného trhu s elektrickou energiou, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale z dôvodu rozsahu a dôsledkov akcie sa dajú lepšie dosiahnuť na úrovni Spoločenstva, môže Spoločenstvo prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica nepresahuje rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie uvedených cieľov.
- (25) Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1228/2003 z 26. júna 2003 o podmienkach prístupu do siete pre cezhraničné výmeny elektrickej energie¹⁶ sa poskytuje Komisii možnosť prijímať usmernenia na dosiahnutie potrebného stupňa harmonizácie. Tieto usmernenia, ktoré sú záväznými vykonávacími opatreniami, predstavujú užitočný nástroj, ktorý sa môže v prípade potreby rýchlo upraviť.

¹⁶ Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 1.

- (26) Opatrenia potrebné na implementáciu smernice 2003/54/ES zmenenej a doplnenej touto smernicou by sa mali prijať v súlade s rozhodnutím Rady 1999/468/ES z 28. júna 1999, ktorým sa ustanovujú postupy pre výkon vykonávacích právomocí prenesených na Komisiu¹⁷.
- (27) Na Komisiu by sa mala preniesť najmä právomoc prijímať usmernenia potrebné na zabezpečenie minimálneho stupňa harmonizácie požadovanej na dosiahnutie cieľa smernice 2003/54/ES. Vzhľadom na to, že tieto opatrenia majú všeobecnú pôsobnosť a sú určené na doplnenie smernice 2003/54/ES doplnením nových nepodstatných prvkov, musia sa prijať v súlade s regulačným postupom s kontrolou ustanoveným v článku 5a rozhodnutia 1999/468/ES.
- (28) Smernica 2003/54/ES by sa mala zodpovedajúcim spôsobom zmeniť a doplniť,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1
Zmeny a doplnenia smernice 2003/54/ES

Smernica 2003/54/ES sa mení a dopĺňa takto:

(1) Článok 2 sa mení a dopĺňa takto:

(a) bod 21 sa mení a dopĺňa takto:

„21. „vertikálne integrovaný podnikateľský subjekt“ znamená elektroenergetický podnik alebo skupinu podnikov, v ktorej je na vykonávanie kontroly v zmysle článku 3 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 z 20. januára 2004 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi priamo alebo nepriamo oprávnená tá istá osoba alebo osoby* a kde podnik alebo skupina podnikov vykonáva aspoň jednu z funkcií prenosu alebo distribúcie a aspoň jednu z funkcií výroby alebo dodávky elektrickej energie;“

* Ú. v. EÚ L 145, 30.4.2004, s. 1.

(b) dopĺňajú sa tieto body 32 až 34:

„32. „zmluva o dodávke elektrickej energie“ znamená zmluvu na dodávku elektrickej energie, nevzťahuje sa však na derivát elektrickej energie;

33. „derivát elektrickej energie“ znamená finančný nástroj uvedený v jednom z oddielov C5, C6 alebo C7 prílohy I k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi¹⁸, týkajúci sa elektrickej energie;

34. „kontrola“ znamená akékoľvek práva, zmluvy alebo iné prostriedky, ktoré samostatne alebo v kombinácii a vzhľadom na príslušné skutočnosti alebo právne

¹⁷ Ú. v. ES L 184, 17.7.1999, s. 23. Rozhodnutie zmenené a doplnené rozhodnutím 2006/512/ES (Ú. v. EÚ L 200, 22.7.2006, s. 11).

¹⁸ Ú. v. EÚ L 145, 30.4.2004, s. 1.

predpisy dávajú možnosť vykonávať rozhodujúci vplyv nad podnikom predovšetkým prostredníctvom:

- a) vlastníckych alebo užívacích práv k všetkým aktívam podniku alebo k ich časti;
- b) práv alebo zmlúv, ktoré umožňujú vykonávať rozhodujúci vplyv na zloženie, hlasovanie alebo rozhodovanie orgánov podniku.“

(2) Do článku 3 sa dopĺňa tento odsek 10:

„10. Komisia môže prijať usmernenia na implementáciu tohto článku. Toto opatrenie určené na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tejto smernice jej doplnením sa prijme v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 27b ods. 3.“

(3) Vkladá sa tento článok 5a:

„Článok 5a

Podpora regionálnej spolupráce

Členské štáty navzájom spolupracujú s cieľom integrácie svojich národných trhov aspoň na regionálnej úrovni. Členské štáty najmä podnecujú spoluprácu prevádzkovateľov sietí na regionálnej úrovni a podporujú zosúladenie ich právneho a regulačného rámca. Zemepisná oblasť, ktorej sa týka regionálna spolupráca, spĺňa definíciu zemepisných oblastí zo strany Komisie v súlade s článkom 2h ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1228/2003 z 26. júna 2003 o podmienkach prístupu do siete pre cezhraničné výmeny elektrickej energie¹⁹.“

(4) Článok 8 sa nahrádza takto:

„Článok 8

Oddelenie prenosových sústav a prevádzkovateľov prenosovej sústavy

1. Členské štáty zabezpečia, aby od [jeden rok od dátumu transpozície]:

a) každý podnik, ktorý vlastní prenosovú sústavu, konal ako prevádzkovateľ prenosovej sústavy;

b) tá istá osoba alebo osoby neboli oprávnené:

(i) priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva akúkoľvek z funkcií spojených s výrobou alebo dodávkou, a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo prenosovou sústavou, alebo mať akýkoľvek záujem týkajúci sa prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prenosovej sústavy, alebo si na ne uplatňovať akékoľvek právo,

alebo

¹⁹ Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 1.

(ii) priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo nad prenosovou sústavou a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva akúkoľvek z funkcií spojených s výrobou alebo dodávkou, alebo mať akýkoľvek záujem týkajúci sa takéhoto podniku, alebo si naň uplatňovať akékoľvek právo;

c) tá istá osoba alebo osoby neboli oprávnené vymenúvať členov dozornej rady, správnej rady alebo orgánov právne reprezentujúcich podnik prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prenosovej sústavy a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva akúkoľvek z funkcií spojených s výrobou alebo dodávkou, alebo mať akýkoľvek záujem týkajúci sa takéhoto podniku, alebo si naň uplatňovať akékoľvek právo;

d) tá istá osoba nebola oprávnená byť členom dozornej rady, správnej rady alebo orgánov právne reprezentujúcich podnik, podniku, ktorý vykonáva akúkoľvek z funkcií spojených s výrobou alebo dodávkou, a zároveň prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prenosovej sústavy.

2. Medzi záujmy a práva uvedené v odseku 1 písm. b) patria najmä:

- (a) vlastníctvo časti kapitálu alebo podnikových aktív alebo
- (b) právomoc vykonávať hlasovacie práva, alebo
- (c) právomoc vymenúvať členov dozornej rady, správnej rady alebo orgánov právne reprezentujúcich podnik, alebo
- (d) právo dostávať dividendy alebo iné podiely na zisku.

3. Na účely odseku 1 písm. b) pojem „podnik, ktorý vykonáva akúkoľvek z funkcií spojených s výrobou alebo dodávkou“ zahŕňa „podnik, ktorý vykonáva akúkoľvek z činností spojených s ťažbou alebo dodávkou“ v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/55/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa ruší smernica 98/30/ES, a pojem „prevádzkovateľ prenosovej sústavy“ alebo „prenosová sústava“ zahŕňa „prevádzkovateľa prepravnej sústavy“ alebo „prepravnú sústavu“ v zmysle smernice 2003/55/ES.

* Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 57.

4. Členské štáty môžu povoliť výnimky z ustanovení odseku 1 písm. b) a c) do [dva roky po dátume transpozície] pod podmienkou, že prevádzkovatelia prenosovej sústavy nie sú súčasťou vertikálne integrovaného podnikateľského subjektu.

5. Povinnosť stanovená v odseku 1 písm. a) sa považuje za splnenú v situácii, keď viaceré podniky vlastniace prenosové sústavy vytvoria spoločný podnik, ktorý koná ako prevádzkovateľ prenosovej sústavy vo viacerých členských štátoch pre príslušné prenosové sústavy. Žiadny iný podnik nemôže byť súčasťou spoločného podniku, pokiaľ nebol schválený na základe článku 10 ako nezávislý prevádzkovateľ sústavy.

6. Členské štáty zabezpečia, aby sa obchodne citlivé informácie uvedené v článku 12, ktoré má prevádzkovateľ prenosovej sústavy, ktorý bol súčasťou vertikálne

integrovaného podnikateľského subjektu, a jeho zamestnanci, neposkytli podnikom, ktoré vykonávajú akúkoľvek z funkcií spojených s výrobou alebo dodávkou.“

(5) Vkladajú sa tieto články 8a a 8b:

„Článok 8a

Kontrola nad vlastními prenosovej sústavy a nad prevádzkovateľmi prenosovej sústavy

1. Bez toho, aby boli dotknuté medzinárodné záväzky Spoločenstva, prenosové sústavy alebo prevádzkovateľov prenosovej sústavy nekontroluje osoba alebo osoby z tretích krajín.
2. Dohodou uzavretou s jednou alebo viacerými tretími krajinami, ktorej je Spoločenstvo zmluvnou stranou, sa môže ustanoviť výnimka z odseku 1.

Článok 8b

Určenie a certifikácia prevádzkovateľov prenosovej sústavy

1. Podniky, ktoré vlastní prenosovú sústavu a ktoré podľa ďalej opísaného certifikačného postupu národný regulačný orgán certifikoval ako dodržiavajúce požiadavky článku 8 ods. 1 a článku 8a, schvaľujú a za prevádzkovateľov prenosovej sústavy určujú členské štáty. Určenie prevádzkovateľov prenosovej sústavy sa oznámi Komisii a uverejní sa v Úradnom vestníku Európskej únie.
2. Bez toho, aby boli dotknuté medzinárodné záväzky Spoločenstva, ak vlastníci prenosovej sústavy alebo prevádzkovatelia prenosovej sústavy, ktorých kontroluje osoba alebo osoby z tretích krajín v súlade s článkom 8a, vyžadujú certifikáciu, tá sa zamietne, pokiaľ vlastní prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľ prenosovej sústavy nepreukáže, že príslušný subjekt nemôže za žiadnych okolností priamo alebo nepriamo za porušenia článku 8 ods. 1 ovplyvňovať žiaden prevádzkovateľ pôsobiaci v oblasti ťažby/dodávky plynu alebo výroby/dodávky elektrickej energie alebo tretia krajina.
3. Prevádzkovatelia prenosovej sústavy oznámia regulačnému orgánu všetky plánované transakcie, ktoré si môžu vyžadovať prehodnotenie dodržiavania ustanovení článku 8 ods. 1 alebo článku 8a.
4. Regulačné orgány monitorujú trvalé dodržiavanie ustanovení článku 8 ods. 1 a článku 8a zo strany prevádzkovateľov prenosovej sústavy. S cieľom zabezpečiť takéto dodržiavanie začnú certifikačný postup:
 - a) po prijatí oznámenia od prevádzkovateľa prenosovej sústavy podľa odseku 3;
 - b) zo svojej vlastnej iniciatívy, ak majú vedomosť o tom, že plánovaná zmena práv vlastníkov prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľov prenosovej sústavy alebo vplyvu nad nimi môže viesť k porušeniu článku 8 ods. 1 alebo článku 8a, alebo majú dôvod predpokladať, že takéto porušenie môže nastať; alebo
 - c) po prijatí odôvodnenej žiadosti Komisie.

5. Regulačné orgány prijímú rozhodnutie o certifikácii prevádzkovateľa prenosovej sústavy do štyroch mesiacov od dátumu oznámenia zo strany prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo od dátumu žiadosti Komisie. Po skončení tohto obdobia sa certifikácia považuje za udelenú. Výslovné alebo tiché rozhodnutie regulačného orgánu môže nadobudnúť účinnosť len po skončení postupu stanoveného v odsekoch 6 až 9 a len v prípade, ak Komisia proti nemu nevznesie námietky.

6. Regulačný orgán Komisii bezodkladne oznámi výslovné alebo tiché rozhodnutie o certifikácii prevádzkovateľa prenosovej sústavy.

7. Komisia posudzuje oznámenie bezodkladne po jeho doručení. Ak do dvoch mesiacov po prijatí oznámenia Komisia dospeje k záveru, že rozhodnutie regulačného orgánu vyvoláva vážne pochybnosti, pokiaľ ide o jeho súlad s článkom 8 ods. 1, článkom 8a alebo článkom 8b ods. 2, rozhodne o začatí konania. V takom prípade vyzve regulačný orgán a prevádzkovateľa prenosovej sústavy, aby predložili svoje pripomienky. Ak Komisia požaduje dodatočné informácie, dvojmesačná lehota sa môže predĺžiť o ďalšie dva mesiace počnúc dňom prijatia úplných informácií.

8. Ak Komisia rozhodne o začatí konania, najneskôr do štyroch mesiacov od dátumu takéhoto rozhodnutia vydá konečné rozhodnutie

a) nevzniesť námietky proti rozhodnutiu regulačného orgánu;

alebo

b) požadujúce, aby príslušný regulačný orgán zmenil a doplnil alebo odvolal svoje rozhodnutie, ak usúdi, že sa nedodržiavajú ustanovenia článku 8 ods. 1, článku 8a alebo článku 8b ods. 2.

9. V prípade, ak Komisia neprijala rozhodnutie o začatí konania alebo konečné rozhodnutie v lehotách stanovených v odsekoch 7 a 8, považuje sa to za nevznesenie námietok proti rozhodnutiu regulačného orgánu.

10. Regulačný orgán splní rozhodnutie Komisie o zmene a doplnení alebo o odvolaní rozhodnutia o certifikácii v lehote do štyroch týždňov a informuje o tom Komisiu.

11. Regulačné orgány a Komisia môžu od prevádzkovateľov prenosovej sústavy a podnikov, ktoré vykonávajú akúkoľvek z funkcií spojených s výrobou alebo dodávkou, požadovať akékoľvek informácie dôležité pre splnenie ich úloh podľa tohto článku.

12. Regulačné orgány a Komisia zachovávajú dôvernosť obchodne citlivých informácií.

13. Komisia prijme usmernenia, prostredníctvom ktorých sa stanovia podrobné pravidlá postupu, ktorý sa má dodržiavať pri uplatňovaní odsekov 6 až 9. Toto opatrenie určené na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tejto smernice jej doplnením sa prijme v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 27b ods. 3.“

(6) Písmeno a) článku 9 sa nahrádza takto:

„a) zabezpečenie dlhodobej schopnosti sústavy uspokojovať primeraný dopyt na prenos elektrickej energie, za prevádzku, udržiavanie a rozvoj bezpečných, spoľahlivých a účinných prenosových sústav za hospodárnych podmienok s náležitým ohľadom na životné prostredie, ako aj za podporu energetickej účinnosti a výskumu a inovácií, najmä pokiaľ ide o zabezpečenie prieniku obnoviteľných energií a šírenia nízkouhlíkových technológií;“

(7) Článok 10 sa vypúšťa.

(8) Vkladajú sa tieto články 10 a 10a:

„Článok 10

Nezávislí prevádzkovatelia sústavy

1. Ak v deň nadobudnutia účinnosti tejto smernice patrí prenosová sústava vertikálne integrovanému podnikateľskému subjektu, členské štáty môžu povoliť výnimky z ustanovení článku 8 ods. 1 za predpokladu, že členský štát určí nezávislého prevádzkovateľa sústavy na návrh vlastníka prenosovej sústavy a pod podmienkou, že Komisia takéto určenie potvrdí. Vertikálne integrovanému podnikateľskému subjektu, ktorý vlastní prenosovú sústavu, sa v žiadnom prípade nemôže zabrániť, aby prijal kroky na zabezpečenie súladu s ustanoveniami článku 8 ods. 1.

2. Členský štát môže schváliť a určiť nezávislého prevádzkovateľa sústavy iba za týchto podmienok:

- a) kandidujúci prevádzkovateľ preukázal, že spĺňa požiadavky uvedené v článku 8 ods. 1 písm. b) až d);
- b) kandidujúci prevádzkovateľ preukázal, že disponuje finančnými, technickými a ľudskými zdrojmi požadovanými na vykonanie svojich úloh vyplývajúcich z ustanovení článku 9;
- c) kandidujúci prevádzkovateľ sa zaviazal, že bude plniť desaťročný plán rozvoja siete, ktorý navrhol regulačný orgán;
- d) vlastník prenosovej sústavy preukázal svoju schopnosť dodržiavať povinnosti vyplývajúce z ustanovení odseku 6. Na tento účel poskytne všetky návrhy zmluvných dojednaní s kandidujúcim podnikom alebo akýmkoľvek iným príslušným subjektom;
- e) kandidujúci prevádzkovateľ preukázal svoju schopnosť plniť si povinnosti vyplývajúce z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1228/2003 z 26. júna 2003 o podmienkach prístupu do siete pre cezhraničné výmeny elektrickej energie* vrátane spolupráce prevádzkovateľov prenosovej sústavy na európskej a regionálnej úrovni.

Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 0001 – 0010.

3. Podniky, ktoré regulačný orgán certifikoval ako dodržiavajúce požiadavky článku 8a a článku 10 ods. 2, schvaľujú a za nezávislých prevádzkovateľov sústavy určujú členské štáty. Uplatňuje sa certifikačný postup uvedený v článku 8b.

4. V prípade, ak Komisia prijala rozhodnutie v súlade s postupom uvedeným v článku 8b a zistí, že regulačný orgán nespĺnil jej rozhodnutie do dvoch mesiacov, v lehote šiestich mesiacov určí na základe návrhu Agentúry pre spoluprácu energetických regulátorov a po vypočítaní stanovísk vlastníka prenosovej sústavy a prevádzkovateľa prenosovej sústavy nezávislého prevádzkovateľa sústavy na obdobie 5 rokov. Vlastník prenosovej sústavy môže kedykoľvek navrhnúť regulačnému orgánu určenie nového nezávislého prevádzkovateľa sústavy v súlade s postupom uvedeným v článku 10 ods. 1.

5. Každý nezávislý prevádzkovateľ sústavy je zodpovedný za udeľovanie a riadenie prístupu tretích strán, vrátane výberu poplatkov za prístup, poplatkov za preťaženie a poplatkov v rámci kompenzačných mechanizmov medzi prevádzkovateľmi prenosovej sústavy v súlade s článkom 3 nariadenia (ES) č. 1228/2003, ako aj poplatkov na prevádzku, udržiavanie a rozvoj prenosovej sústavy a poplatkov na zabezpečenie dlhodobej schopnosti sústavy uspokojovať primeraný dopyt prostredníctvom investičného plánovania. Pri rozvoji siete je nezávislý prevádzkovateľ sústavy zodpovedný za plánovanie (vrátane schvaľovacieho postupu) a výstavbu novej infraštruktúry a jej uvedenie do prevádzky. Na tieto účely koná ako prevádzkovateľ prenosovej sústavy v súlade s touto kapitolou. Vlastníci prenosovej sústavy nesmú byť zodpovední za udeľovanie a riadenie prístupu tretích strán, ani za investičné plánovanie.

6. V prípade, ak bol určený nezávislý prevádzkovateľ sústavy, vlastník prenosovej sústavy:

- a) poskytuje nezávislému prevádzkovateľovi sústavy na splnenie jeho úloh v plnej miere patričnú spoluprácu a podporu vrátane všetkých príslušných informácií;
- b) financuje investície, o ktorých rozhodol nezávislý prevádzkovateľ sústavy a ktoré schválil regulačný orgán, alebo dáva súhlas s ich financovaním akoukoľvek zainteresovanou stranou vrátane nezávislého prevádzkovateľa sústavy. Príslušné dojednania o financovaní podliehajú schváleniu regulačným orgánom. Pred schválením sa regulačný orgán ešte poradí s vlastníkom aktív aj inými zainteresovanými stranami;
- c) zabezpečuje krytie záväzkov spojených s aktívami siete s výnimkou časti záväzkov týkajúcich sa úloh nezávislého prevádzkovateľa sústavy;
- d) poskytuje potrebné záruky na uľahčenie financovania akýchkoľvek rozšírení siete s výnimkou tých investícií, v prípade ktorých dal podľa písmena b) svoj súhlas s financovaním ktoroukoľvek zainteresovanou stranou vrátane nezávislého prevádzkovateľa sústavy.

7. Príslušnému národnému orgánu hospodárskej súťaže sa v úzkej spolupráci s regulačným orgánom udelia všetky príslušné právomoci na účinné monitorovanie dodržiavania povinností vyplývajúcich z ustanovení odseku 6 zo strany vlastníka prenosovej sústavy.

Článok 10a

Oddelenie vlastníkov prenosovej sústavy

1. V prípade, ak bol vymenovaný nezávislý prevádzkovateľ sústavy, sú vlastníci prenosovej sústavy, ktorí sú súčasťou vertikálne integrovaného podnikateľského subjektu, aspoň z hľadiska svojej právnej formy, organizácie a rozhodovania nezávislí od iných činností, ktoré nesúvisia s prenosom.

2. S cieľom zabezpečiť nezávislosť vlastníka prenosovej sústavy podľa odseku 1 sa uplatňujú tieto minimálne kritériá:

- a) osoby zodpovedné za riadenie vlastníka prenosovej sústavy nemôžu byť prítomné v podnikových štruktúrach integrovaného elektroenergetického podnikateľského subjektu zodpovedných, či už priamo, alebo nepriamo, za každodenné fungovanie výroby, distribúcie a dodávky elektrickej energie;
- b) musia byť prijaté vhodné opatrenia, ktoré zabezpečia, aby profesionálne záujmy osôb zodpovedných za riadenie vlastníka prenosovej sústavy boli brané do úvahy spôsobom zaručujúcim, že budú schopné konať nezávisle;
- c) vlastník prenosovej sústavy vytvorí program súladu, v ktorom sa stanovujú opatrenia prijaté na zabezpečenie vylúčenia diskriminačného správania a primeraného monitorovania dodržiavania tohto programu. V programe sa stanovujú osobitné povinnosti zamestnancov na splnenie tohto cieľa. Ročnú správu, v ktorej sa uvádzajú prijaté opatrenia, predkladá osoba alebo orgán zodpovedný za monitorovanie programu súladu regulačnému orgánu a táto správa sa uverejňuje.

3. Komisia môže prijať usmernenia na zabezpečenie úplného a efektívneho dodržiavania odseku 2 tohto článku zo strany vlastníka prenosovej sústavy. Toto opatrenie určené na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tejto smernice jej doplnením sa prijme v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 27b ods. 3.“

(9) Článok 12 sa nahrádza takto:

„Článok 12

Zachovávanie dôvernosti pre prevádzkovateľov prenosovej sústavy a vlastníkov prenosovej sústavy

1. Bez toho, aby bol dotknutý článok 18 alebo akákoľvek iná zákonná povinnosť poskytnúť informácie, každý prevádzkovateľ prenosovej sústavy a vlastník prenosovej sústavy zachováva dôvernosť obchodne citlivých informácií získaných v priebehu vykonávania svojej obchodnej činnosti, zabráni tomu, aby boli informácie o jeho vlastných činnostiach, ktoré môžu byť obchodne výhodné, poskytnuté diskriminačným spôsobom, a najmä nezverejní žiadne obchodne citlivé informácie zvyšku podniku, pokiaľ to nie je potrebné na uskutočnenie obchodnej transakcie. V snahe zabezpečiť úplné dodržiavanie pravidiel o oddelení informácií sa musí zabezpečiť aj to, aby vlastníci prenosovej sústavy a zvyšok podniku nevyužívali

spoločné služby okrem čisto administratívnych funkcií a funkcií IT (napr. žiadne spoločné právne služby).

2. Prevádzkovatelia prenosovej sústavy nesmú v súvislosti s predajom alebo nákupom elektrickej energie realizovaným prepojenými podnikmi zneužívať obchodne citlivé informácie získané od tretích strán v súvislosti s poskytovaním alebo dojednáváním prístupu do sústavy.“

(10) Článok 15 sa mení a dopĺňa takto:

a) v odseku 2 písm. c) sa za prvú vetu dopĺňa táto veta: „V záujme plnenia týchto úloh disponuje prevádzkovateľ distribučnej sústavy potrebnými zdrojmi vrátane ľudských, technických, finančných a materiálnych.“

b) odsek 2 písm. d) sa mení a dopĺňa takto:

(i) posledná veta sa mení a dopĺňa takto: „Ročnú správu, v ktorej sa uvádzajú prijaté opatrenia, predkladá osoba alebo organizácia zodpovedná za monitorovanie programu súladu, ďalej len „subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu“, regulačnému orgánu uvedenému v článku 22 ods. 1 a táto správa sa uverejňuje.“

(ii) dopĺňa sa táto veta: „Subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu je úplne nezávislý a má prístup k všetkým informáciám prevádzkovateľa distribučnej sústavy a prepojených spoločností potrebným na splnenie jeho úlohy.“

c) dopĺňajú sa tieto odseky 3 a 4:

„3. Ak je prevádzkovateľ distribučnej sústavy súčasťou vertikálne integrovaného podnikateľského subjektu, členské štáty zabezpečia, aby sa činnosti prevádzkovateľa distribučnej sústavy monitorovali tak, aby nemohol tento stav využiť na narušenie hospodárskej súťaže. Vertikálne integrovaní prevádzkovatelia distribučnej sústavy musia pri svojej komunikácii a označovaní dbať najmä na to, aby nedošlo k zámene vzhľadom na samostatnú identitu dodávateľskej pobočky vertikálne integrovaného podnikateľského subjektu.

4. Komisia môže prijať usmernenia na zabezpečenie toho, aby prevádzkovateľ distribučnej sústavy úplne a efektívne dodržiaval odsek 2, pokiaľ ide o úplnú nezávislosť prevádzkovateľa distribučnej sústavy, aby nedošlo k diskriminácii a aby sa pri dodávateľskej činnosti vertikálne integrovaného podnikateľského subjektu nemohli získať nespravodlivé výhody z jeho vertikálnej integrácie. Toto opatrenie určené na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tejto smernice jej doplnením sa prijme v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 27b ods. 3.“

(11) Článok 17 sa nahrádza takto:

„Táto smernica nebráni prevádzke prevádzkovateľa kombinovanej prenosovej a distribučnej sústavy za predpokladu, ak pri každej svojej činnosti dodržiava uplatniteľné ustanovenia článkov 8, 10b a 15 ods. 1.“

(12) Za článok 22 sa vkladá táto kapitola VIIIa:

„KAPITOLA VIIa

NÁRODNÉ REGULAČNÉ ORGÁNY

Článok 22a

Určenie a nezávislosť regulačných orgánov

1. Každý členský štát určí iba jeden národný regulačný orgán.
2. Členské štáty zaručia nezávislosť regulačného orgánu a zabezpečia, aby vykonával svoje právomoci nestranným a transparentným spôsobom. Na tento účel členský štát zabezpečí, aby bol regulačný orgán pri vykonávaní regulačných úloh, ktoré mu boli uložené na základe tejto smernice, z hľadiska právnej formy oddelený a funkčne nezávislý od akéhokoľvek iného verejného alebo súkromného subjektu, a aby jeho zamestnanci a osoby zodpovedné za jeho riadenie konali nezávisle od akýchkoľvek trhových záujmov a nepožadovali alebo neprijímali pokyny od žiadneho vládneho alebo iného verejného alebo súkromného subjektu.
3. S cieľom chrániť nezávislosť regulačného orgánu členské štáty zabezpečia najmä, aby:
 - a) regulačný orgán mal právnu subjektivitu, rozpočtovú nezávislosť a primerané ľudské a finančné zdroje na plnenie svojich povinností;
 - b) členovia jeho vedenia boli vymenúvaní na určitú dobu najmenej päť rokov bez možnosti znovuzvolenia a boli zbavení funkcie počas ich funkčného obdobia len v tom prípade, ak už nespĺňajú podmienky stanovené v tomto článku alebo ak boli obvinení z vážneho porušenia povinností.

Článok 22b

Politické ciele regulačného orgánu

Regulačný orgán pri vykonávaní svojich regulačných úloh uvedených v tejto smernici prijme všetky primerané opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov:

- a) podpora, v úzkej spolupráci s agentúrou, regulačnými orgánmi ostatných členských štátov a Komisiou, konkurencieschopného, bezpečného a environmentálne udržateľného vnútorného trhu s elektrickou energiou v rámci Spoločenstva a efektívne otvorenie trhu pre všetkých zákazníkov a dodávateľov v Spoločenstve;
- b) rozvoj konkurencieschopných a správne fungujúcich regionálnych trhov v rámci Spoločenstva v súvislosti s dosiahnutím cieľa uvedeného v písmene a);
- c) odstránenie obmedzení týkajúcich sa obchodovania s elektrickou energiou medzi členskými štátmi, vrátane rozvoja vhodných cezhraničných prenosových kapacít na uspokojenie dopytu, posilnenie integrácie národných trhov a umožnenie neobmedzeného toku elektrickej energie v celom Spoločenstve;

- d) zabezpečenie rozvoja bezpečných, spoľahlivých a účinných sústav, ktoré podporujú energetickú účinnosť, vhodnosť sústavy a výskum a inováciu na uspokojenie dopytu a rozvoj inovačných obnoviteľných a nízkouhlíkových technológií v krátkodobom i dlhodobom horizonte;
- e) zabezpečenie toho, aby sa prevádzkovateľom siete poskytol vhodný stimul, krátkodobý i dlhodobý, na zvýšenie účinnosti výkonu siete a podporu integrácie trhu;
- f) zabezpečenie účinného fungovania ich národných trhov a podpora efektívnej hospodárskej súťaže v spolupráci s orgánmi hospodárskej súťaže.

Článok 22c

Povinnosti a právomoci regulačného orgánu

1. Regulačný orgán má tieto povinnosti:

- a) zabezpečovať, aby prevádzkovatelia prenosovej a distribučnej sústavy, a prípadne aj vlastníci sústavy, ako aj všetky energetické podniky, dodržiavali svoje povinnosti vyplývajúce z tejto smernice a iných príslušných právnych predpisov Spoločenstva vrátane tých, ktoré sa týkajú cezhraničných záležitostí;
- b) spolupracovať v oblasti cezhraničných záležitostí s regulačným orgánom alebo regulačnými orgánmi týchto členských štátov;
- c) dodržiavať a vykonávať rozhodnutia agentúry a Komisie;
- d) predkladať ročné správy o svojej činnosti a plnení svojich povinností príslušným orgánom členských štátov, agentúre a Komisii. V tejto správe sa uvedú prijaté opatrenia a dosiahnuté výsledky týkajúce sa každej z úloh uvedených v tomto článku;
- e) zabezpečovať, aby medzi činnosťami spojenými s prenosom, distribúciou a dodávkou neexistovali krížové dotácie;
- f) skúmať investičné plány prevádzkovateľov prenosovej sústavy a vo svojej ročnej správe poskytovať hodnotenie investičného plánu prevádzkovateľov prenosovej sústavy, pokiaľ ide o jeho súlad s celoeurópskym 10-ročným plánom rozvoja siete podľa článku 2c ods. 1 nariadenia (ES) č. 1228/2003;
- g) monitorovať bezpečnosť a spoľahlivosť siete a skúmať pravidlá bezpečnosti a spoľahlivosti siete;
- h) monitorovať úroveň transparentnosti, zabezpečovať, aby energetické podniky dodržiavali povinnosti týkajúce sa transparentnosti;
- i) monitorovať úroveň otvorenia trhu a hospodárskej súťaže na veľkoobchodnej a maloobchodnej úrovni vrátane výmen elektrickej energie, cien pre domácnosti, miery zmien dodávateľa, miery odpájania a sťažností domácností v dohodnutom formáte, ako aj narušenia alebo obmedzenia hospodárskej

súťaže v spolupráci s orgánmi hospodárskej súťaže, vrátane poskytovania príslušných informácií a predkladania náležitých prípadov do pozornosti príslušným orgánom hospodárskej súťaže;

- j) monitorovať čas, ktorý prenosové a distribučné podniky vynaložili na vykonanie prepojení a opráv;
- k) bez toho, aby bola dotknutá právomoc iných národných regulačných orgánov, zabezpečovať vysoký štandard univerzálnej služby a služby vo verejnom záujme v prípade elektrickej energie, ochranu zraniteľných zákazníkov a účinnosť opatrení na ochranu zákazníkov uvedených v prílohe A;
- l) aspoň raz ročne uverejňovať odporúčania o súlade dodávateľských taríf s ustanoveniami článku 3;
- m) zabezpečovať prístup k údajom o spotrebe zákazníkov, uplatňovanie jednotného formátu údajov o spotrebe a prístup k údajom podľa písmena h) prílohy A;
- n) monitorovať implementáciu pravidiel týkajúcich sa úloh a povinností prevádzkovateľov prenosovej sústavy, prevádzkovateľov distribučnej sústavy, dodávateľov a zákazníkov a ostatných účastníkov trhu podľa nariadenia (ES) č. 1228/2003;
- o) monitorovať investície do výrobných kapacít vzhľadom na bezpečnosť dodávky.

2. Ak bol podľa článku 10 určený nezávislý prevádzkovateľ sústavy, regulačný orgán okrem plnenia úloh stanovených v odseku 1:

- a) monitoruje, či si vlastníak prenosovej sústavy a prevádzkovateľ prenosovej sústavy plnia svoje povinnosti vyplývajúce z tohto článku, a ukladá pokuty za ich nedodržiavanie v súlade s odsekom 3 písm. d);
- b) monitoruje vzťahy a komunikáciu medzi nezávislým prevádzkovateľom sústavy a vlastníkom prenosovej sústavy tak, aby sa zabezpečilo dodržiavanie povinností zo strany nezávislého prevádzkovateľa sústavy, a predovšetkým schvaľuje zmluvy a koná ako orgán urovnávajúci spory medzi nezávislým prevádzkovateľom sústavy a vlastníkom prenosovej sústavy v súvislosti so sťažnosťami ktorejkoľvek strany podľa odseku 7;
- c) bez toho, aby bol dotknutý postup uvedený v odseku 2c článku 10, počas prvých desiatich rokov plánu rozvoja siete schvaľuje investičné plánovanie a viacročný plán rozvoja siete, ktoré každoročne predkladá nezávislý prevádzkovateľ sústavy;
- d) zabezpečuje, aby tarify za prístup do siete, ktoré vyberajú nezávislí prevádzkovatelia sústavy, zahŕňali odmenu pre vlastníka siete alebo vlastníkov siete, ktorá predstavuje primeranú odmenu za aktíva siete a nové investície do siete;

- e) má právomoc vykonávať inšpekcie v priestoroch vlastníka prenosovej sústavy a nezávislého prevádzkovateľa sústavy;
 - f) monitoruje využívanie poplatkov za preťaženie, ktoré vybral nezávislý prevádzkovateľ sústavy v súlade s článkom 6 ods. 6 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1228/2003 z 26. júna 2003 o podmienkach prístupu do siete pre cezhraničné výmeny elektrickej energie²⁰.
3. Členské štáty zabezpečia, aby regulačné orgány mali právomoci, ktoré im umožnia vykonávať povinnosti uvedené v odseku 1 a 2 účinne a rýchlo. Na tento účel má regulačný orgán aspoň tieto právomoci:
- a) vydávať záväzné rozhodnutia týkajúce sa energetických podnikov;
 - b) spolupracovať s národným orgánom hospodárskej súťaže pri skúmaní fungovania trhov s elektrickou energiou a v prípade neporušovania pravidiel hospodárskej súťaže rozhodovať o primeraných opatreniach potrebných a vhodných na podporu efektívnej hospodárskej súťaže a zabezpečenie správneho fungovania trhu vrátane virtuálnych elektrární;
 - c) požadovať informácie dôležité pre plnenie jeho úloh od energetických podnikov;
 - d) ukladať efektívne, primerané a odrádzajúce sankcie energetickým podnikom, ktoré si neplnia svoje povinnosti vyplývajúce z tejto smernice alebo rozhodnutí regulačného orgánu alebo agentúry;
-
- e) mať náležité práva na vykonanie skúmania a príslušné právomoci vydávať pokyny pri urovnávaní sporov na základe odsekov 7 a 8;
 - f) schvaľovať ochranné opatrenia uvedené v článku 24.
4. Regulačné orgány sú zodpovedné za stanovovanie podmienok a ich schvaľovanie pred ich nadobudnutím účinnosti; ide o podmienky:
- a) pripojenia a prístupu do národných sietí vrátane prenosových a distribučných taríf. Tieto tarify umožnia realizáciu potrebných investícií do sietí spôsobom, ktorý zabezpečí životaschopnosť sietí;
 - b) poskytovania služieb vyrovnávania siete.
5. Regulačné orgány pri stanovovaní alebo schvaľovaní taríf zabezpečujú, aby sa prevádzkovateľom siete poskytol vhodný krátkodobý i dlhodobý stimul pre zvyšovanie účinnosti, posilňovanie integrácie trhu a podporu súvisiacich výskumných činností.
6. Regulačné orgány majú právomoc žiadať v nevyhnutnom prípade od prevádzkovateľov prenosovej a distribučnej sústavy, aby zmenili podmienky

²⁰ Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 1.

vrátane taríf uvedených v tomto článku v snahe zabezpečiť ich primeranosť a uplatňovanie nediskriminačným spôsobom.

7. Každá strana, ktorá vznesie sťažnosť voči prevádzkovateľovi prenosovej alebo distribučnej sústavy, sa môže so sťažnosťou obrátiť na regulačný orgán, ktorý vo funkcii orgánu urovnávajúceho spory vydá rozhodnutie do dvoch mesiacov od prijatia sťažnosti. Táto lehota sa môže predĺžiť o ďalšie dva mesiace, ak regulačné orgány požadujú dodatočné informácie. Táto lehota môže byť predĺžená so súhlasom sťažovateľa. Takéto rozhodnutie má záväznú platnosť, pokiaľ nie je zrušené v odvolacom konaní.
8. Ktorákoľvek strana, ktorá je dotknutá a má právo sťažovať sa vzhľadom na rozhodnutie o metodikách prijaté podľa tohto článku, alebo pokiaľ má regulačný orgán povinnosť radiť sa o navrhnutých metodikách, môže najneskôr do dvoch mesiacov, alebo v kratšej lehote stanovenej členskými štátmi, od uverejnenia rozhodnutia alebo návrhu na rozhodnutie podať sťažnosť na preskúmanie. Takáto sťažnosť nemá odkladný účinok.
9. Členské štáty vytvoria vhodné a účinné mechanizmy na reguláciu, kontrolu a transparentnosť tak, aby zabránili akémukoľvek zneužitiu dominantného postavenia, obzvlášť v neprospech zákazníkov, a akémukoľvek koristníckemu správaniu. Tieto mechanizmy berú do úvahy ustanovenia Zmluvy, najmä jej článku 82.
10. Členské štáty zabezpečia prijatie vhodných opatrení, vrátane správnych alebo trestnoprávných konaní, v súlade s ich vnútroštátnymi právnymi predpismi proti zodpovedným fyzickým alebo právnickým osobám v prípade, že neboli dodržané pravidlá o dôvernosti uložené touto smernicou.
11. Sťažnosťami uvedenými v odsekoch 7 a 8 nie je dotknuté vykonávanie práv na odvolanie podľa právnych predpisov Spoločenstva a vnútroštátnych právnych predpisov.
12. Rozhodnutia, ktoré prijali regulačné orgány, sa zdôvodnia.
13. Členské štáty zabezpečia, aby boli na národnej úrovni zavedené vhodné mechanizmy, v rámci ktorých môže strana dotknutá rozhodnutím národného regulačného orgánu podať odvolanie na orgán nezávislý od zúčastnených strán.
14. Komisia môže prijať usmernenia týkajúce sa implementácie právomocí uvedených v tomto článku regulačným orgánom. Toto opatrenie určené na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tejto smernice jej doplnením sa prijme v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 27b ods. 3.“

Článok 22d

Regulačný režim pre cezhraničné záležitosti

1. Regulačné orgány úzko spolupracujú, radia sa a agentúre i sebe navzájom poskytujú informácie potrebné na plnenie ich úloh vyplývajúcich z ustanovení tejto

smernice. Prijímajúci orgán zabezpečí rovnakú úroveň dôvernosti vymenených informácií, akú požaduje poskytujúci orgán.

2. Regulačné orgány spolupracujú aspoň na regionálnej úrovni s cieľom podporiť prijatie prevádzkových dojednaní na zabezpečenie optimálneho riadenia siete, rozvoj spoločných výmen elektrickej energie a pridelovanie cezhraničnej kapacity a zabezpečiť minimálnu úroveň prepojujacej kapacity v rámci regiónu na umožnenie rozvoja efektívnej hospodárskej súťaže.

3. Agentúra rozhodne o regulačnom režime pre infraštruktúru spájajúcu aspoň dva členské štáty:

- a) na základe spoločnej žiadosti príslušných národných regulačných orgánov alebo
- b) ak príslušné národné regulačné orgány nie sú schopné dosiahnuť dohodu o primeranom regulačnom režime v priebehu šiestich mesiacov odo dňa, keď bol poslednému z týchto regulačných orgánov predložený spis.

4. Komisia môže prijať usmernenia o rozšírení povinností regulačných orgánov spolupracovať navzájom a s agentúrou a o situáciách, keď sa agentúra stáva kompetentnou rozhodovať o regulačnom režime pre infraštruktúry spájajúce aspoň dva členské štáty. Tieto opatrenia určené na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tejto smernice jej doplnením sa prijímú v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 27b ods. 3.

Článok 22e

Dodržiavanie usmernení

1. Ktorýkoľvek regulačný orgán a Komisia môžu požiadať o stanovisko agentúry ku zhode rozhodnutia prijatého regulačným orgánom s usmerneniami uvedenými v tejto smernici alebo v nariadení (ES) č. 1228/2003.

2. Agentúra poskytne svoje stanovisko regulačnému orgánu, ktorý o to požiadal, alebo Komisii a regulačnému orgánu, ktorý prijal príslušné rozhodnutie, v priebehu štyroch mesiacov.

3. Ak regulačný orgán, ktorý prijal rozhodnutie, nevyhoví stanovisku agentúry v priebehu štyroch mesiacov od dátumu jeho prijatia, agentúra o tom informuje Komisiu.

4. Ktorýkoľvek regulačný orgán môže informovať Komisiu, ak usúdi, že rozhodnutie prijaté regulačným orgánom nevyhovuje usmerneniam uvedeným v tejto smernici alebo v nariadení (ES) č. 1228/2003, a to v priebehu dvoch mesiacov od dátumu prijatia tohto rozhodnutia.

5. Ak Komisia v priebehu dvoch mesiacov odvetdy, ako ju informuje agentúra v súlade s odsekom 3 alebo regulačný orgán v súlade s odsekom 4, alebo z vlastnej iniciatívy v priebehu troch mesiacov odo dňa prijatia rozhodnutia zistí, že rozhodnutie regulačného orgánu vyvoláva závažné pochybnosti o svojej zhode s usmerneniami uvedenými v tejto smernici alebo v nariadení (ES) č. 1228/2003,

môže rozhodnúť o začatí konania. V takom prípade vyzve regulačný orgán a strany konania pred regulačným orgánom, aby predložili svoje pripomienky.

6. Ak Komisia rozhodne o začatí konania, najneskôr do štyroch mesiacov od dátumu takéhoto rozhodnutia vydá konečné rozhodnutie

a) nevzniesť námietky proti rozhodnutiu regulačného orgánu;

alebo

b) požadujúce, aby príslušný regulačný orgán zmenil a doplnil alebo odvolal svoje rozhodnutie, ak usúdi, že sa usmernenia nedodržiavajú.

7. V prípade, ak Komisia neprijala rozhodnutie o začatí konania alebo konečné rozhodnutie v lehotách stanovených v odsekoch 5 a 6, považuje sa to za nevznesenie námietok proti rozhodnutiu regulačného orgánu.

8. Regulačný orgán splní rozhodnutie Komisie o zmene a doplnení alebo o odvolaní jeho rozhodnutia v lehote do dvoch mesiacov a informuje o tom Komisiu.

9. Komisia prijme usmernenia, prostredníctvom ktorých sa stanovia podrobné pravidlá postupu, ktorý sa má dodržiavať pri uplatňovaní tohto článku. Toto opatrenie určené na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tejto smernice jej doplnením sa prijme v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 27b ods. 3.

Článok 22f

Vedenie záznamov

1. Členské štáty požiadajú dodávateľské podniky, aby počas minimálne piatich rokov uchovávali k dispozícii národnému regulačnému orgánu, národnému orgánu hospodárskej súťaže a Komisii príslušné údaje o všetkých transakciách týkajúcich sa zmlúv o dodávke elektrickej energie a derivátov elektrickej energie s veľkoobchodnými zákazníkmi a s prevádzkovateľmi prenosovej sústavy.

2. Tieto údaje obsahujú podrobné informácie o takých charakteristikách príslušných transakcií, ako je napr. dĺžka trvania, pravidlá dodávok a vyrovnania, množstvo, dátumy a časy realizácie, ceny transakcií a spôsoby identifikácie príslušných veľkoobchodných zákazníkov, ako aj špecifikované podrobné informácie o všetkých neurovnaných zmluvách o dodávke elektrickej energie a derivátoch elektrickej energie.

3. Regulačný orgán môže rozhodnúť o sprístupnení časti týchto informácií účastníkom trhu pod podmienkou, že sa neuverejnia obchodne citlivé informácie o jednotlivých trhových subjektoch alebo transakciách. Tento odsek sa nevzťahuje na informácie o finančných nástrojoch, ktoré patria do pôsobnosti smernice 2004/39/ES.

4. V snahe zabezpečiť jednotné uplatňovanie tohto článku môže Komisia prijať usmernenia, prostredníctvom ktorých sa definujú metódy a opatrenia na vedenie záznamov, ako aj forma a obsah údajov, ktoré sa majú uchovávať. Tieto opatrenia

určené na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tejto smernice jej doplnením sa prijímú v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 27b ods. 3.

5. Pokiaľ ide o transakcie dodávateľských podnikov s derivátmi elektrickej energie s veľkoobchodnými zákazníkmi a s prevádzkovateľmi prenosovej sústavy, tento článok sa uplatňuje až po tom, ako Komisia prijme usmernenia uvedené v odseku 4.

6. Pre subjekty, ktoré patria do pôsobnosti smernice 2004/39/ES, nevyplývajú z ustanovení tohto článku vo vzťahu k orgánom uvedeným v odseku 1 žiadne ďalšie povinnosti.

7. V prípade, ak orgány uvedené v odseku 1 vyžadujú prístup k údajom, ktoré uchovávajú subjekty patriace do pôsobnosti smernice 2004/39/ES, poskytnú orgánom uvedeným v odseku 1 požadované údaje orgány zodpovedné podľa uvedenej smernice.“

(13) Článok 23 sa vypúšťa.

(14) Vkladá sa tento nový článok 27b:

„Článok 27b

Výbor

1. Komisii pomáha výbor.

2. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňujú sa články 3 a 7 rozhodnutia 1999/468/ES so zreteľom na ustanovenia jeho článku 8.

3. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 5a ods. 1 až 4 a článok 7 rozhodnutia 1999/468/ES so zreteľom na ustanovenia jeho článku 8.“

(15) Do prílohy A sa dopĺňajú tieto odseky:

„h) mali k dispozícii ich údaje o spotrebe a na základe výslovnej dohody a bezplatne mohli akémukoľvek podniku s licenciou na dodávku poskytnúť prístup k jeho údajom o meraní. Strana zodpovedná za správu údajov je povinná tieto údaje podniku poskytnúť. Členské štáty určia formát údajov a postup pre dodávateľov a zákazníkov na získanie prístupu k údajom. Za túto službu sa zákazníkovi neúčtujú dodatočné náklady;

i) boli každý mesiac náležite informovaní o skutočnej spotrebe elektrickej energie a nákladoch. Za túto službu sa zákazníkovi neúčtujú dodatočné náklady;

j) mohli zmeniť dodávateľa kedykoľvek počas roka a zákaznícky účet u predchádzajúceho dodávateľa nesmie byť vyrovnaný neskôr ako jeden mesiac od poslednej dodávky tohto predchádzajúceho dodávateľa.“

Článok 2

Transpozícia

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do [18 mesiacov po nadobudnutí účinnosti]. Komisii bezodkladne oznámia znenie týchto ustanovení a tabuľku zhody medzi týmito ustanoveniami a touto smernicou.

Tieto ustanovenia uplatňujú od [18 mesiacov po nadobudnutí účinnosti].

Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upraví členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímajú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 3

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť [...] dňom nasledujúcim po jej uverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie.

Článok 4

Táto smernica je určená členským štátom.

V Bruseli [...]

Za Európsky parlament
predseda
[...]
[...]

Za Radu
predseda